Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...майн 1921 оной ...раля 21-hээ гарана | № 50 (15673) | 1981 оной февралиин 28, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

„МАНАЙ ЭКОНОМИКЫН БУРИДЭЛДЭХИ ХУБИЛАЛТАНУУДЫЕ ПРОГРАММА ДОТОР ЭЛИРХЭЙЛЭН ХАРУУЛХА, УДААН САГ СОО ШИИДХЭГДЭХЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ТОДОРХОИЛОН ДУРДАХА, ТОДОДХОХО ШУХАЛА БОЛОНО".

(КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэлһээ).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД

Информационно МЭДЭЭСЭЛ

...ветскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд фев...алиин 26-да Москвада, Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо ...дэлмэрез үргэлжэлүүлбэ.

...КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-...ай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ ...хэр А. Я. ПЕЛЬШЕ үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэг...шэ hуугаа.

...Нүхэд: Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секре...тарь С. К. ГРОССУ, Ворошиловградска областиин «Крас...нодонуголь» нэгэдэлэй «Молодогвардейская» шахтын ...бригадир А. Я. КОЛЕСНИКОВ, Туркменистанай ...Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. Г. ГА...БУРОВ, Армениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи сек...ретарь К.С. ДЕМИРЧЯН, КПСС-эй Хабаровска крайко...мой нэгэдэхи секретарь А. К. ЧЕРНЫЙ, Эстониин Ком...партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь К. Г. ВАЙНО, КПСС-...эй Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь Н. Ф. АКСЕ...НОВ гэгшэд Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI ...съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элид...хэлые, дотоодын болон гадаадын политикын талаар пар...тиин ээлжээтэ зорилгонуудые, КПСС-эй Центральна шал...галтын комиссиин тоосоое зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан ...байна.

...МПЛА—Ажалай партиин Түрүүлэгшэ, Анголын Ара...дай Республикын Президент нүхэр Жозе Эдуарду душ ...САНТУШ делегадууд болон айлшадаар хани халуунаар ...угтагдан, съездые амаршалаа.

...Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ ...КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын бо...лон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорил...гонууд гэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл тухай ...тогтоолой проектые бэлдэхэ комиссиие съезд эмхидхэн ...байгуулба.

* * *

...КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй га...даадын хэрэгүүдэй министр нүхэр А. А. ГРОМЫКО үдэ...шын заседани дээрэ түрүүлэгшээр hууба.

...Нүхэд: СССР-эй Композиторнуудай холбооной правле...ниин нэгэдэхи секретарь Т. Н. ХРЕННИКОВ, КПСС-эй ...Сумскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Г. П. БОГОМЯ...КОВ, Украиныи Компартиин Донецкэ обкомой нэгэдэхи ...секретарь Б. В. КАЧУРА, КПСС-эй Красноярска край...комой нэгэдэхи секретарь П. С. ФЕДИРКО, «Ленинград...ай металлическа завод» гэжэ турбо-барилгын үйлэдбэ...рилэй нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагшадай бригадир В. С. ...ВЕРОВ, КПСС-эй Татарай обкомой нэгэдэхи секретарь ...М. МУСИН, Костромской областиин Макарьевска рай...онай Ефинскэ найман жэлэй hургуулиин багша А. А. ...СМИРНОВА гэгшэд Советскэ Союзай Коммунис партиин ...XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото ...элидхэлые, дотоодын болон гадаадын политикын талаар ...партиин ээлжээтэ зорилгонуудые, КПСС-эй Центральна ...шалгалтын комиссиин тоосоое зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадал...

...нэгэнэй hүүлээр съезд КПСС-эй Центральна Комитедэй ...тоосоото элидхэл, КПСС-эй Центральна шалгалтын комис...сиин тоосоон тушаа үгэ хэлэлтые түгэсхэхэ тухай шийд...хэбэри баталан абаба.

...Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ ...КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын бо...лон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорил...гонууд гэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл тухай Ре...золюциие съезд ехэ дэбжэлтэтэйгээр, бүгэдын дуугаар ...батлан абаа. КПСС-эй Московско горкомой нэгэдэхи ...секретарь нүхэр В. В. ГРИШИН комиссиин даалгабаряар ...тогтоолой проектые соносхон уншаба.

...Партиин Центральна Комитедэй ленинскэ хараа шуга...мые, бодото ажал ябуулгые КПСС-эй XXVI съезд бүрин ...хүсэдөөр hайшааба. КПСС-эй Центральна Комитедэй ...тоосоото элидхэлые съезд hайшаагаад, нүхэр Л. И. Бреж...невэй элидхэл дотор найруулагдаһан дотоодын болон га...даадын политика тушаа тобшололнууд ба зорилгонуудые ...хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгохыень бүхы партийна орга...низацинуудта дурадхаа.

...Зал соогуур нэрьемэ альга ташалга зэдэлнэ. КПСС-эй ...съездэ үреэлнүүд соностоно. Делегадууд hууриhаа ...бодожо, ленинскэ Центральна Комитедые, КПСС-эй ЦК-...гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневые урма ...баятайгаар амаршалба.

...КПСС-эй Программын шэнэ найруулгые бэлдэхэ тухай ...КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай ...секретарь нүхэр М. А. СУСЛОВАЙ хэлэһэн үгые съезд ...шагнаа, энэ асуудалаар тогтоол баталан абаһан байна.

...КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоое ...нэгэн дуугаар батална.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд гэһэн нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ элидхэл тухай КПСС-эй XXVI съездын РЕЗОЛЮЦИ

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые шагнажа, зүбшэн хэлсээд, Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд **игээжэ тогтообо:**

1. Партиин Центральна Комитедэй ленинскэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые бүрин хүсэдөөр hайшааха.

2. КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые hайшаагаад, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор найруулагдаһан дотоодын болон гадаадын политика тушаа тобшололнууд ба зорилгонуудые хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгохыень бүхы партийна организацинуудта дурадхаха.

КПСС-эй Программын шэнэ найруулгые бэлдэхэ тухай КПСС-эй XXVI съездын ТОГТООЛ

КПСС-эй Программын баталагдан абтаһанһаа хойшо 20 жэлэй үнгэрһые, энэ үе соо социалис ба коммунис байгуулалтын ехэ дүй дүршэлэй олдоһые, уласхоорондын оршом соо шэнэ хубилалтануудай үйлэ хэрэгүүдэй болоһые хараада абажа, КПСС-эй XXVI съезд **игээжэ тогтообо:**

Дэлхэйн ниитын хүгжэлтын хуули ёһонуудые, коммунизмын түлөө парти болон совет арадай тэмсэлэй хараа, гол зорилгонуудые бүхы дээрэнь зүбөөр тодорхойлһон партиин хүсэндөө байгаа Программада шухала нэмэлтэнүүдые, хубилалтануудые оруулхыень, КПСС-эй Программын шэнэ найруулгые партиин ээлжээтэ съездэ бэлдэхыень КПСС-эй Центральна Комитедтэ даалгаха.

Тиихэдэ совет обществын ажабайдалда, дэлхэй дээрэхи ниитын хүгжэлтэдэ болоһон шухала хубилалтанууд, коммунизм байгуулгын гол зорилгонууд Программа дотор эрдэм ухаанда гүнзэгыгөөр үндэһэлэн найруулагдаха ёһотой.

КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоои тушаа КПСС-эй XXVI съездын ТОГТООЛ

КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоое баталха

Л. И. БРЕЖНЕВ ГУСАГТАЙ УУЛЗАБА

...КПСС-эй ЦК-гай Гене...ральна секретарь, СССР-эй ...Верховно Соведэй Президиу...мэй түрүүлэгшэ Л. И. Бреж...нев КПЧ-гэй ЦК-гай Гене...ральна секретарь, ЧССР-эй ...Президент Г. Гусагтай фев...ралиин 26-да хани ёһоор ...уулзаа байна. Уулзалгын ...үедэ Л. И. Брежнев, Г. Гу...сак совет-чехословак харил...саа холбооной гол шухала ...асуудалнуудаар, уласхоорон...дын зарим асуудалнуудаар ...hанамжануудаа хэлсэбэ.

...КПСС-эй XXVI съездын ...хүдэлмэриие, тэрэнэй улас...тёрэй удха шанарые, ...тэрэ дээрэ Л. И. Брежне...вэй хэһэн КПСС-эй ЦК-гай ...тоосоото элидхэлые Г. Гу...сак ондоогоор сэгнээ. Съез...дэй делегадуудай хэлэһэн ...үгэнүүдэй гүнзэгы удхатай, ...КПСС-эй XXV болон XXVI ...съезднүүдэй хоорондохи үе соо КПСС-эй Центральна Комитедэй ба тэрэнэй Политбюрогой хэһэн аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгые тэдэнэй нэгэн hаналтайгаар сэгнэжэ байһые тэрэ тэмдэглээ.

Хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгада Чехословакиин ажалшадай зохёон байгуулхы ажал ябуулгын хойноһоо совет коммунистнууд, бүхы совет арад аха дүү ёһоной һонирхолтойгоор адаглана гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээд, КПЧ-гэй XVI съездэ бэлэдхэлдэ, тэрэниие үнгэргэлгэдэ амжалта түйлахыень Чехословакиин коммунистнуудта хүсэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Уулзалга үнэн зүрхэнэй, аха дүү ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн байна.

(ТАСС).

МОСКВА. Кремлиин Съезднүүдэй ордон дотор КПСС-эй XXVI съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корвалан КПСС-эй XXVI съездын делегадууд — Москва хотын барилгашадтай Кремлиин Съезднүүдэй ордоной фойе соо забһарлалгын үедэ хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фото.

Партиин съездэ зорюулагдаһан дурасхаалта бэлэгүүд

Пролетарска интернационализмын ба эб найрамдалай тугые үндэр дээрэ үргэжэ ябадаг Советскэ Союзай Коммунис партиие аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай гүнзэгыгөөр хүндэлдэг байһые гэршэлһэн дурасхаалта бэлэгүүд КПСС-эй XXVI съездын нэрэ дээрэ орожо үргэлжэлһөөр.

Соведүүдэй ороной коммунистнуудай дээдэ хуралдаанай ажаллажа байһан Съезднүүдэй ордон соо эртын хабарай түхэл шэнжэ үзэгдэнэ: Вьетнамай коммунистнууд баглаа һайхан сэсэгүүдые съездэ бэлэг болгон асараа ха юм. Аха дүү оронһоо асарагдаһан орхидей ба гладиолус сэсэгүүд съездын делегадуудай ба айлшадай байһан Москвагай гостиницануудые шэмэглэнэ.

Коминтерныи 1935 ондо Москада болоһон VII конгрессэ Вьетнамай коммунис хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Нгуен Тхи Минь Кхай гэгшэтэй Н. К. Крупскаягай байһые харуулһан Вьетнамай уран зураашын бүтээл съезднүүдэй ордондо табигданхай.

Кубын Компартиин делегацинуудай бэлэглэһэн ехэ зураг «Эб найрамдалай хэрэг илан мандана» гэһэн темэтэй, Кампучиин Национальна сүлөөрэлгын нэгэдэмэл фронтын делегаци арадай уран гартанай бүтээһэн хэрэгсэлнүүдые бэлэг болгон барюулаа.

Ордоной стенднүүд дээрэ дурасхаалта бэлэгүүд олон. Кипрэй Ажалша арадай түрүү үзэлтэй партиин болон Малиин Арадай демократическа Союзай делегацинуудай, Танзаниин Революционно партиин болон Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин, Баруун Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партиин ба Бенинэй Арадай революциин партиин делегацинуудай түлөөлэгшэдэй асарһан бэлэгүүд тэдэнэй тоодо байлсана.

(ТАСС).

ОЛОН ХЭҺЭГЭЭР ХЭБЛЭГДЭБЭ

...КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ...нүхэр Л. И. Брежневэй 1981 оной февра...лиин 23-да Кремлиин Съезднүүдэй ордон ...соо хэһэн «Советскэ Союзай Коммунис ...партиин XXVI съездэ КПСС-эй Централь...на Комитедэй тоосоон, дотоодын болон ...гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд» гэһэн элидхэлые Политическэ литературын хэблэл тусхай ном болгожо гаргаба.

«Красный пролетарий» типографида хэблэгдэһэн ном олон хэһэгээр гараа.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ПРЕСС-ЦЕНТРТЭ

Совет коммунистнуудай дээдын хуралдаанай пресс-центртэ съездын делегадуудтай уулзалганууд боложо үргэлжэлһөөр. Февралиин 26-най үглөөгүүр үнгэргэгдэһэн пресс-конференцидэ Украинын компартиин делегациин гэшүүд журналистнуудтай уулзаһан байна.

* * *

Энэл удэр үнгэргэгдэһэн пресс-конференциин үедэ Вьетнамай Компартиин делегациин гэшүүд Совет болон хилын саанахи гүрэнүүдэй хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй уулзаба.

(ТАСС).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАИ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД

АГУУ ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд февралиин 26-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **А. Я. Пельше** үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууба. Молдавиин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **С. К. Гроссуда** үгэ үгтэбэ. Республикын партийна организаци агропромышленна болон эдеэ хоолой комплексые бүридхэжэ бэхижүүлхэ талаар залан шууд хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Үйлэдбэриин гол фонднуудай 57 процентнь, республика дотор бүхыдөө үйлэдбэрилэгдэдэг ниитын продуктын 60 процентнь тэрэнэй хубида хүртэдэг юм.

Республикын ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлдэ шэнэ зорилгонуудые бэелүүлхэ болоно. Үйлэдбэриин шэнэ бүридэл байгууламжын булюу талые дуүһан хэрэглэжэ, бүхы гол шэглэлнүүдээр хэлбэришэгүй бата үргалта хангажа шадаагүй гээд Молдавиин партийна организаци мэдэрнэ. Тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ, районуудай партийна конференцинүүд, Молдавиин Компартиин XV съезд дээрэ энээн тухай тон шухала ба тодорхой тобшо хөөрэлдөөн болоһон байна, гэжэ депутат онсолон тэмдэглэбэ.

Бүхы совет хүнүүд түрэл партиингаа политикые халуунаар һайшаан дэмжэдэг юм, —гэжэ үйлэдбэриин «Краснодонуголь» нэгэдэлэй «Молодогвардейская» шахтын хүдэлмэришэдэй бригадир нүхэр **А. Я. Колесников** мэдүүлбэ. Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэд тухай, тус һалбарине хүгжөөхэ ба шэнэ техникээр хангаха тухай анхарал оролдолго гаргадаг байһанайнь түлөө Коммунис партида, Совет гүрэндэ Ворошиловградска областиин горнягуудай үмэнэһөө тэрэ баяр баясхалан хүргэһэн байна.

Шахтернууд парти болон Совет правительствын шэнэ зорилгонуудые бэелүүлхээр хүсэд шиидэнхэй, гээд делегат хэлэбэ. Түлишэ малтан абалгые ехэ болгохо арга нөөсэнүүд тушаа тэрэ тогтоһон байна.

Республикын туйлаһан амжалтанууд хадаа ленинскэ национальна политикые бэелүүлгын үрэ дүн мүн гэжэ Туркменистанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **М. Г. Гапуров** тусхайлан тэмдэглэбэ.

Империалистнууд, мүн тэдэнтэй хамта маоистнуудшье олонациональна социалис Эхэ орон тухай үнэн үгые хазагайруулдаг, коммунис байгуулалтын үедэ аха дүү республиканууудай туйлаһан ехэ амжалтануудай удха шанарые доошонь дарадаг, КПСС-эй бэелүүлдэг ленинскэ национальна политикын гол удхые хазагайруулдаг, манай арадуудые хоорондоо эб эегүй болгохые оролдон, хархис үзэл бодолые ехээр номнодог байна. Зүгөөр буржуазна номнолшодой энэ һанаашалгань буруу һүрэнэ.

Эб найрамдал, аха дүүгэй нүхэсэл, бэе бэедээ туһалалсалга — манай хүсэн гэжэ туркмен арад өөһэдынгөө түүхэтэ дүй дүршэл дээрэһээ һайн мэдэхэ. Манда һайн дуранай туһаламжа үзүүлдэг байһанайнь түлөө Советскэ Союзай бүхы арадуудта, манай ехэ аха—агуу ехэ ород арадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб. Энэ хани барисаае саашадаашье хүгжөөхэ, бэхижүүлхын тула бидэ бүхы юумэ хэхэбди.

Үнгэрһэн табан жэлдэ совет Армениин, тэрэнэй партийна организациин бүхы ниитын политическэ ажабайдал КПСС-эй XXV съездын үзэл сурталай, ашатай туһатай нүлөөн доро хүгжэһэн байна,—гээд Армениин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **К. С. Демирчян** хэлэбэ. Республикын экономическа болон социальна хүгжэлтын программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Арбадахи табан жэлдэ хараалагдаһан зорилгонууд туйлагдаа, харин зарим дүнгүүдээр үлүүлэгдээ гээд, мүнөөдэр бидэ съездэ баяртайгаар элидхэнэбди.

Республикын партийна организацинууд хэһэн хүдэлмэреэ шэнжэлхы ёһоор сэгнэдэг, дутуу дунданууддай, алдуу эндүүнүүд болон шиидхэгдээгүй асуудалнуудай бии байһые мэдэдэг юм.

Үйлэдбэриин болон эрдэм техникын хүсэ шадалые хэрэглэлгын ашаг үрые али бүхы талаһаань дээшэлүүлхэ, ажалай нөөсэнүүдые бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ, түлишын-элшэ хүсэнэй баазые саашадань бэхижүүлхэ талаар тусхай хүдэлмэри хэхэ болонобди гээд үгэ хэлэгшэ ажаглаба.

Хабаровска хизаарай экономикые, эрдэм наука болон соёл культурые хурданаар, комплексноор хүгжөөхэ тухай, эндэхи хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха тухай КПСС-эй Хабаровска крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. К. Черных** хэлэһэн байна.

Гэхэ зуура туйлаһан амжалтануудаа шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэдээ, үйлэдбэриин хүсэнүүдые бүри түргэнөөр ба үргэлжэ дээрэнь хүгжөөхын тула бии байгаа нөөсэнүүд болон арга боломжонууд үшөөл хангалтагүйгүйгөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ бидэ ойлгонобди, гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Хизаарай партийна организаци ажахын болон соёлой байгуулалтада бии байһан дутуу дунданууды усадхахын түлөө бүри нэтэрүү шангаар хүдэлхэ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор хэгдэһэн Хитадтай бэелүүлэгдэдэг харилсаанууд тушаа тобшололнуудые бидэ нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэбди, гээд делегат мэдүүлбэ. Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй Советскэ Союз тушаа хэдэг хардалга гүрдэлгэнүүдые, тэдэнэй балмад эндүү политикые эрид шууд буруушаанабди.

Үнгэрһэн табан жэлдэ республикын ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай мэдээсэхэ зуураа, ороной аха дүү арадуудай, нэн түрүүн ород арадай һайн дуранай туһаламжын ашаар иимэ үрэ дүнгүүд туйлагдаа юм, гээд Эстониин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **К. Г. Вайно** тусхайлан тэмдэглэбэ.

Социализм капитализм хоёрой хоорондын суртал бодолой зүришэлдөөнэй асуудалнууд тушаа тогтохо зуураа, Эстони хадаа Совет орондо харша пропагандын номнолой ехээр ябуулагдадаг участогто байна гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье буржуазна «стратегүүдэй» һанаашалганууд бүтэхэгүй байшоо. Үзэл сурталай ямаршье дайсад—далайн саанахи политигүүдшье, Пекинэй эзэрхэн зонхилогшодшье, эмиграцида байһан хог богшье, хафа амяа хараһан этэгээдшье ба мещаниншье манай обществын үндэһэ һуурине һандаажа, бидэнэй ажабайдал ба ажал хэрэгтэ һаад хэжэ шадахагүй.

Республика дотор үнгэргэгдэдэг пропагандистска ба агитационно хүдэлмэриин дайшалхы шадабарине һайжаруулха, ажабайдалтай холбоо барисааень бэхижүүлхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ гээд, үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

МПЛА-гай — ажалай партиин түрүүлэгшэ, Анголын Арадай Республикын Президент **Ж. Э. Душ Сантуш** сугларгашадта халуунаар үгтагдажа, съездые амаршалба.

Партиин XXVI съезд совет арадта, аха дүү социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэндэ түүхэтэ үйлэ хэрэг болохо юм гэжэ КПСС-эй Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Ф. Аксенов** хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй табиһан эдеэ хоолой программые шиидхэлгэдэ хизаартамнай ямар асари ехэ үүргын үзүүлэгдэжэ байһые Алтайн коммунистнууд, бүхы ажалшад гүнзэгыгөөр ойлгоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье һаань, Центральна Комитедэй, Леонид Ильичэй өөрын али бүхы туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар хизаарнай хүдөө ажахын үнэтэ шухаг продукци үйлэдбэрилгын, гүрэндэ худалдалгын хэмжээе дээшэлүүлһэн байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд гэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл тушаа съездын Резолюциин проектые бэлдэхэ комиссие делегадууд нэгэн дуугаар һунгаба. Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүлэлгэтэй 123 хүнһөө бүридэһэн комисси һунгагдаа.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр **А. А. Громыко** февралиин 26-най үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууба.

Нүхэд: СССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **Т. Н. Хренников**, КПСС-эй Гюменскэ обкомой нэгэдэхи секретарь **Г. П. Богомяков**, Украинын КП-гэй Донецкэ обкомой нэгэдэхи секретарь **Б. В. Качура**, КПСС-эй Красноярска крайкомой нэгэдэхи секретарь **П. С. Федирко**, «Ленинградска металлическа завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагшадай бригадир **В. С. Чичеров**, КПСС-эй Татарай обкомой нэгэдэхи секретарь **Р. М. Мусин**, Костромской областиин Ефинскэ найман жэлэй һургуулиин багша **А. А. Смирнова** гэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон тушаа 40 хүн үгэ хэлээ гэжэ түрүүлэгшээр һуугша мэдээсэбэ.

Элидхэлнүүд тухай үгэ хэлэлгые түгэсхэхэ гэһэн шиидхэбэрине делегадууд абаа.

Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл тушаа КПСС-эй XXVI съездын Резолюцине баталан абаха дурадхал оруулагдана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. В. Гришин** Резолюциин проектые соносхон уншаба.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд гэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл тухай КПСС-эй XXVI съездын Резолюцине делегадууд нэгэн дуугаар баталан абаа.

Съездын делегадууд ба айлшад һууриһаа бодожо, энэ шиидхэбэрине нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба. КПСС-эй хүндэлэлдэ үреэлнүүд зал соогуур зэдэлнэ.

КПСС-эй Программын шэнэ найруулгые бэлдэхэ тухай съездын тогтоол баталан абаха дурадхалые түрүүлэгшээр һуугша оруулба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр **М. А. Сусловта** энэ асуудалаар үгэ үгтэбэ. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Нүхэд делегадууд! Партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл дотор нүхэр Леонид Ильич Брежнев КПСС-эй Программада хубилалтануудые, нэмэлтэнүүдые оруулха шухала байһан тухай асуудал табяа. Леонид Ильичэй дурадхалые дэмжэжэ, энэ асуудалаар тэрэнэй найруулһан һанамжануудые зүбшөөхэ бүхы үндэһэ баримта бидэнэртэ бии гэжэ һананаб.

Зал соогуур удаан үргэлжэлһэн альга ташалга зэдэлнэ.

Нүхэр **М. А. Суслов** тогтоолой проектые соносхон уншаба.

КПСС-эй Программын шэнэ найруулгые бэлдэхэ тухай тогтоолые делегадууд нэгэн дуугаар баталан абаа.

Түрүүлэгшээр һууһан нүхэр **А. А. Громыко** КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон тухай тогтоолой проектые уншаба.

Делегадууд энэ тогтоолые баталан абаба.

Энээгээр үдэшын заседани дүүрэв.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд февралиин 27-до хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

(ТАСС).

МНРП-гэй БАЙГУУЛАГДАҺААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

МОНГОЛ АРАДАЙ МАНЛА

Монголой Арадай революционно партиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой гүйсэбэ. Тэрэ хадаа анха түрүүн революционно кружогууд байһанаа арадай эрхим түлөөлэгшэдые өөрынгөө зэргэнүүдтэ нэгэдүүлһэн – политическэ ехэ хүсэн, ниитын эмхи боложо, эдэ жэлнүүдтэ тэмсэл болон илалтын алдарта зам гаталһан байна. МНРП-гэй бии бололго Октябриин революциин нүлөөн доро орон дотор дэлгэрһэн революционно хүдэлөөнтэй таһаршагүй холбоотой юм. Тэрэнииe Д. Сүхэ-Баатарай ударидаһан Монгол ороной түрүү хүнүүд байгуулаа.

1921 оной мартын 1—3-да, Троицкосавскэ хотодо (мүнөө Хяагта) МНРП-гэй I съезд болоо һэн. Тус съезд партиие эмхидхэлэйнь талаар бүридүүлбэ, партиин Центральна Комитедые һунгаба. МНРП-гэй IV съезд хүрэтэр партийна программа байһан политическэ платформо баталан абаба. Оронойнгоо национальна талаараа бэсэ даанхай байдалые туйлаха, ажалшан арад түмэнэй гарта гүрэнэй засаг түрые дамжуулан үгэхэ, удаа тээнь Монголой олониитын ажабайдалые шэнэдхэн хубилгаха гэһэн зорилгонууд дурсагдаһан документ дотор табигдаа. Энэ түрүүшын съездын түүхэтэ удха шанар юуб гэхэлэ, бүхы дэлхэйн революционно хүдэлөөнтэй нягта холбоотой, ажал ябуулгадаа тэрэнэй үзэл сурталай ёһо журамуудта түшэглэдэг марксистско-ленинскэ парти тэндэ байгуулагдаа юм. Мүн Коминтернын саг үргэлжын түлөөлэгшые Монголдо урижа ерүүлхэ тухай МНРП-гэй I съездын шиидхэбэри гол шухала удха шанартай. Энэнь Коммунис интернационалай зүгһөө үзүүлэгдэхэ үзэл сурталай хүтэлбэрилгые мэдэрһэн тухай баталан харуулаа. Тиигээдшье I съездын һүүлээр Монголой парти Коминтернын зэргэдэ абтаа һэн.

Монголой Арадай революционно партиие байгуулга Монголой революциин илалта түгэс хүгжэлтын шиидхэхы нэгэ эрхэ нүхэсэлынь болоо юм.

МНРП-гэй I съездын шиидхэбэриин ёһоор, 1921 оной мартын 13-да, Троицкосавскда зэбсэгтэ восстани бэлдэхэ, үнгэргэхэ асуудалнуудаар партиин, партизанска отрядуудай болон хилэ шадархи хушуунуудай арад зоной түлөөлэгшэнэрэй зүблөөн зарлагдаһан юм. Энэ зүблөөн дээрэ Саг зуурын правительство һунгагдажа, тэрэнэй бүридэлдэ Сүхэ-Баатар, Чойбалсан болон бусад оруулагдаа һэн. Өөрынгөө сүлөөрэлгын түлөө Монгол арадай тэмсэл орёо хэсүү байһан юм. Тэрэ үедэ Монголой газар нютагуудта Улаан армиин сохилто доро сухарижа ябаһан сагаан гвардиин бандануудые усадхахын тула сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ тухай МНРП-гэй болон арадай сагай правительство Советскэ Россин правительстводо 1921 оной апрелиин 10-да хандаһан байгаа.

Интернациональна ёһо журамдаа ходоодо үнэн сэхэ Советскэ Россин монгол арадай гүйлтые хүлеэн абажа, Монгол руу өөрынгөө сэрэгүүдые эльгээгээ.

Иигэжэ Монгол Арадай революционно тэмсэл Совет Россин граждан дайнтай нэгэдэжэ, сагаан гвардеецүүдтэ болон тэдэнние ара талаһаань дэмжэжэ байһан империалис гүрэнүүдтэ эсэргүү сохилто боложо үгөө.

Монгол болон совет сэрэгүүдэй хамтын добтолгоор 1921 оной май—июнь һарануудта унгерныхидтэ хэдэ хэдэн нилээд шанга сохилто үгтөө юм. Барон Унгернын сагаан гвардеецүүдые усадхалга совет болон монгол арадуудай дайшалхы хани барисаанай түүхэ дотор толормо нэгэ хуудаһан болоно. Монголой Арадай революционно армиин отрядууд Улаан армиин сэрэгшэдтэй хамта 1921 оной июлиин 6-да Үргөө хотые сүлөөлөө. Тиигэжэ орон доторо арад зон гартаа түрэ засагаа абаа. Арадай саг зуурын правительство саг үргэлжын болгогдобо. 1921 оной июлиин 11-дэ арадай революциин илалта соносхогдобо. Иигэжэ монгол арад МНРП-гэй хүтэлбэри доро, Соведүүдэй ороной аха дүү ёһоной туһаламжала түшэглэн, түүхэдэнь шэнэ хуудаһа нээһэн арадай революцие амжалта түгэс бэелүүлһэн байна.

1921 оной Монголой Арадай революци хадаа харин колонизаторнууд болон дотоодой феодалнуудай дарлалтада эсэргүү монгол арадай үни удаан сагай сүлөөрэлгын тэмсэлэй хуулита ёһоной үрэ дүн болоно. 1920—1921 онуудта Владимир Ильич Ленинтэй Д. Сүхэ-Баатарай толгойлһон Монголой революционернүүдэй уулзалга, хөөрэлдөөн МНРП-гэй хүгжэлтэдэ онсо шухала удха шанартай байһан юм. Парти байгуулха шухала тухай, арадай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ тэрэнэй бэелүүлхэ үүргэ, ангиин тэмсэлэй ёһо журамуудые нарин нангинаар баримталха шухала тухай, оронойнгоо эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдал туйлахада, эрхэ бэшэ нүхэсэл болохо — Монголой ажалшад болон Совет Россин хүдэлмэришэд, таряашадай хоорондын холбоо барисаан тухай В. И. Ленин тиихэдэ тайлбарилжа үгэһэн байна.

РСФСР болон Монголой хоорондо аха дүү ёһоной харилсаа байгуулха тухай хэлсээндэ 1921 оной ноябриин 5-да гар табигдаа. Энэ хадаа монгол арадай бүхы олон зуун жэлэй түүхэдэ бүрин тэгшэ анха түрүүшын хэлсээн болоһон юм.

Манай партинуудай — КПСС болон МНРП-гэй хани нүхэсэлэй эхин дээрэ агууехэ Ленин, Монголой элитэ ехэ революционер Д. Сүхэ-Баатар байһан гээшэ.

Арадай революциин илаһан һүүлээр МНРП-гэй үмэнэ нилээд орёо, хойшолуулашагүй асуудалнууд табигдаа. [illegible]

...дэ олон зуун жэлнүүдтэ феодальна харилсаанууд, шажан мүргэлэй мухар һүзэг эзэрхэжэ байба. Революциин саашадаа хүгжэн улам гүнзэгырхэдэ, ганса нэгэн хүнэй засаг усадхаха, республика байгуулха шухала эрхэ нүхэсэл 1924 ондо бии болобо.

МНРП-гэй III съезд 1924 оной август һарада боложо, Монголой революциин стратегическэ уг зорилго болон саашанхи хүгжэлтэ тухай асуудалые али бүхы талаһаань з ү б ш э н х э л с э б э. «...Түрүү оронуудай пролетариадай туһаламжаар гээгдэнги оронууд хадаа, хүгжэлтын капиталис үе шатые алгасан, совет байгуулалтада, хүгжэлтын тодорхой шатануудые дабажа, коммунизмда шэлжэн орожо шадаха» гэһэн В. И. Ленинэй теоретическэ захяа заабарине хүтэлбэри болгон капиталис бэшэ замаар ороноо хүгжөөхэ тухай партиин гол хараа шугамые тиихэдэ съезд баталан абаа һэн. Энэнь 1925 ондо партиин IV съезд дээрэ баталагдан абтаһан хоёрдохи программа дотор аржыса бэшэгдээ бэлэй.

1924 оной ноябрь һарада Арадай I Ехэ хуралдаан (арадай түлөөлэгшэнэрэй суглаан) зарлагдажа, Монголой Арадай Республикын тогтоһон тухай соносхожо, монгол Арадай түүхэдэ анха түрүүшын демократическа конституци баталан абаба.

Феодально-крепостническа харилсаануудай үлэгдэлнүүдые усадхахын, феодалнуудай класс, харин капиталһаа экономическа талаараа дулдыданги байлгые усадхахын тула, капиталис бэшэ замаар оронойнгоо амжалта түгэс хүгжэлтые хангахын тула МНРП болон монгол арад хорёод жэл соо ехэ ажал хүдэлмэри ябуулаа.

1940 ондо арадай революциин демократическа үе шата дүүрэжэ, Монгол Арадай Республика хүгжэлтынгөө социалис шатада ороһон байха юм. 1940 оной март һарада Монгол Арадай революционно партиин X съезд болобо. Феодальна байгуулалтада эсэргүү революциин илахын түлөө тэмсэлэй дүнгүүд эндэ сэгсологдожо, капиталис бэшэ замаар оронойнгоо хүгжэхэ тухай партиин гол хараа шугамай илаһан тухай тэмдэглэгдээ һэн.

Орон дотор социализмын үндэһэ һуури байгуулха талаар МНРП-гэй болон монгол арадай гол зорилгонуудынь 1940 ондо болоһон партиин X съезд дээрэ баталан абтаһан гурбадахи программа дотор тодорхойлогдоо.

Али нэгэн ороной национальна түүхын, социально-экономическа илгаануудһаа үндэһэлэн гараһан хэлбэри маяг болон онол аргануудай олон янзын байбашье, бүхы оронуудта социалис байгуулалтын зам гол түлэб нэгэн адли байха юм гэһэн марксистско-ленинскэ [illegible]

хамтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхээ.

МНР хадаа 1960 гаран онуудай эхеэр социалис байгуулалтые түгэсхэхэ үе шатадаа шэлжэн ороо. Тэрэнэй гол зорилгонууд 1966 ондо болоһон XV съезд дээрэ баталагдан абтаһан шэнэ программа дотор тодорхойлогдоо юм. Энэ үедэ социализмын материально-техническэ үндэһэ һуурине али бүхы талаарнь хүгжөөн түгэсхэхэ, Монгол Арадай Республикые индустриально-аграрна болгон хүгжөөхэ ёһотой байгдаа. Энэ зорилго бэелүүлхэ талаар 1976 оной июнь һарада болоһон МНРП-гэй XVII съездын шиидхэбэринүүд онсо һуури эзэлнэ. «1976 — 1980 онуудта МНР-эй арадай ажахын болон соёлые хүгжөөхэ талаар гол шэглэлнүүдые» тиихэдэ баталан абаа.

Мүнөө Монгол орон экономическа хурдан түргэн хүгжэлтын замаар этигэл түгэс дабшана. Индустриализациин үедэ Монгол ороной хизааргүй уужам тала нютагуудта мүнөөнэй промышленна предприятинууд баригдаба, түмэр замууд табигдаба, электрын элшэ хүсэн дамжуулагдаба. Сүхэ-Баатар, Дархан, Чойбалсан, Эрдэнэт, Бага-Нуур мэтын шэнэ хото городууд мүндэлэн бодоо. Монгол орондо жэл үнгэрхэ бүри шэнэ шэнэ промышленна түбүүд урган бодоно.

Мүнөө үедэ Монгол орондо хэдэ хэдэн томо промышленна барилганууд бодхоогдожо байнхай. «Эрдэнэт» гэжэ зэд-молибденэй ашагта малтамал баяжуулха комбинат — промышленна гигантын хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада оруулагдаба. МНР тэрэниие Советскэ Союзтай хамтаран барижа байна. «Эрдэнэт» бүхы дэлхэй дээрэ иимэ түхэлэй эгээн томо 10 предприятинуудай тоодо ороно.

Мүнөөнэй Монгол барилгын асари ехэ талмай болонхой.

Монголой Арадай революционно парти арадуудай үмсын ажахынуудые хамтаруулжа, социалис байгуулалтын эгээл хүшэр хүндэ, орёо нэгэн зорилго амжалтатайгаар шиидхээ.

Арадай засагай жэлнүүдтэ, илангаяа ороной хүгжэлтын социалис үе шата дээрэ соёлой бодото революци тэндэ илажа, арад зоной ухаан сэдьхэлэй болон ажаһуудалай али бүхы талада ехэ нүлөө үзүүлээ. Литература болон искусство сэсэглэн һалбаржа, эрдэм наука, гэгээрэл, элүүрые хамгаалга шууд хурданаар хүгжэжэ, тэрээнэй эсэстэ Монгол орон гол шухала үрэ дүнгүүдээрээ олохон капиталис оронуудые ахижа гараа. Энэ талаар Монголой Арадай революционно парти, тэрэнэй Центральна Комитет габьяа ехэтэй.

Мүнөөнэй Монгол орон үргэлжэлэгшэ эзэгдэшэгүй мэдэхэ болонхой. МНР хадаа үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал амжалтатайгаар усадхаһан, эмхинэй (ЮНЕСКО) дэдэын хайра — Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ шагналда хүртөө.

Арадай революциин агууехэ туйлалтануудай нэгэниинь үшөө юуб гэхэдэ, социалис Монголые эдэбхи мэдэрэл түгэс байгуу[лагшад,] шэнэ хүнүүд болоно.

МНР хадаа хүн зоной үдэсөөр, үнэр баянаар[...] хы дэлхэй дээрэ түрү[...] ринуудай нэгые эзэлэ[...]

МНР-эй уласхоор[ондын] нэрэ хүндэ жэлһээ [жэлдэ] улам ургана. Монгол мүнөө үедэ дэлхэйн 90 [гаран] гүрэнүүдтэй диплом[атическа] харилсаа байгу[улһан]хай. МНР хадаа ООН-[ой] болон уласхоорондын олон эмхинүүдэй гэшүү[н].

Мүнөө олохон арадуу[д] сэглэн хүгжэжэ байг[аа со]циалис Монгол орон[ые] хүндэтэй, һонирхолто[й] анхаран, амжалтануу[дынь] гайхан харана.

Социализмын зам [...] гараһан арадуудай хо[ёр]дохи бүхы талын эгээ[...] та нүхэсэлэй амин ш[...] байһан тухай В. И. Л[енин] эсэшэ сусашагүйгөөр [...] дэглэдэг бэлэй. Совет[...] гол харилсаан хадаа ар[...] дай хани барисаан т[...] Ленинэй үзэл суртали[...] дотоор бэелһые гайха[...] тайгаар баталан хару[...] СССР болон МНР-эй [...] рондо экономическа, [...] тическэ соёлой боло[н ...] сурталай харилсаа хо[...] амжалтатайгаар хүг[...] Партийна, гүрэнэй [...] ниитын эмхинүүдэй, [...] эмхи зургаануудай [...] хы холбоонуудай хоор[онд] ажал хүдэлмэриин дү[й] шэлөө халан абалга [...] үргэдэнэ. Монгол арад[...] мэндэ совет хүнүүдэ[...] раар хандажа байһан [...] КПСС-эй ЦК-гай Гене[ральна] секретарь, СССР-эй [Дээдэ] Соведэй Президи[умэй] Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Б[реж]нев уран хурсаар [...] элирхэйлээ һэн: «Бид[э ара]дай засагые хамта х[...] лаабди, шэнэ ажабайда[л ...] тадаа байгуулаабди, [...] гуулнашьебди, ямаршье [...] шалгын үедэ хамта [...] бди, байнашьебди».

Буряадай областной [пар]тийна организаци, [...] республикын ажалшад [...] Ленинэй захянуудые [...] КПСС-эй Центральна [Коми]тедэй заабаринуудые [бэе]лүүлэн, совет болон м[онгол] арадуудай аха дүү [...] хани нүхэсэлые бэхи[жүүл]хэ хэрэгтэ нилээд хуб[и] оруулна.

Хяагта город хадаа [...] монгол арадуудай эн[...] нүхэсэл болон дайшалх[ы ...] ни харилсаанай анха му[...] хүгжэһэн нангин газ[ар...] дай нэгэн мүн. Ушар [...] һээ МНР-эй дээдын [...] шагнал — Сүхэ-Баа[тарай] орденине Хяагтын ай[маг] ехэ баяр омогорхолто[й] хүндэлжэ байдаг лэ. Мо[нгол] Арадай Республикатай [ма]най республикын аха [дүү] ёһоной холбоо барисаа[н] һээ жэлдэ улам үргэ[лжэ] хижэнэ. Илангаяа [...] хүршэ Сэлэнгын, Булга[н,] Хүбсэгэлэй аймагуудта[й ...] та холбоо барисаа[...] Интернациональна [...]

А. БАДМАЕВ,
КПСС-эй обкомой секретарь.

АПАТИДАЙ ХОЛИСО АДХАРЖА ЭХИЛЭЭЛ!

Буряад оронойнгоо үшөө нэгэ шэнэ предприяти — Забайкалиин апатитова заводой барилгашад абаһан социалис уялгынгаа гол пунктые дүүргэбэ. Заводой туршалгын фабрика ашаглалгада үгтэбэ, апатидай түрүүшын холисо үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаба. Тингэжэ Ошурковска хэбтэшын апатидай рудае шанаржуулгаар шэнэ технологи үйлэдбэриндэ нэбтэрүүлэгдэжэ эхилбэ.

Туршалгын хүдэлмэри хэжэ эхилһэн шанаржуулгын фабрикын үйлэдбэрилгын хүсэн тушаа хэлэбэл, халаан соо 35 тонно апатидай холисо гаргаха юм. Улаан-Үдын раеной Ошурковска апатидай хэбтэшые ашаглахатай хамта эндэ олдоһон бусад рудануудые илган абаха шэнэ арга зохёогдожо эхилбэ.

Оронойнгоо зүүн районуудта минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэдэ айхабтар шухала апатидай 35 процентынь холисо түрүүшынхиэ гаргагдажа, заводой гол үйлэдбэрине түргөөр ашаглалгада оруулха арга олгобо гээшэ. Забайкалиин апатидай заводой түрүүшын ээлжээн ашаглалгада үгтэхэ байхадаа, жэл соо 8 миллион тонно продукци арадай ажахыда үгэхэ юм. Харин заводой хоёрдохи ээлжээнэй ашаглалгада үгтэхэдэ, энэ тооинь 38 миллиондо хүргэгдэхээр хараалагдана.

— Энэ туршалгын фабрика хадаа ерээдүйн ехэ заводой бүхы технологическа процессуудые гүримшуулан үзүүлэгдэхэ аргын — харуулжа байна, — гэжэ Горно-химическэ тухай эдэй гүрэнэй эрдэм-шэнжэлгын институдай директорые орлогшо, техническэ эрдэмэй доктор В. Н. Шохин хөөрэнэ. — Фабрикые ашаглалгада оруулхада ашагладаг шэнэ шатын асуудалнууд шиидхэгдэхэ болоно. Жэшээлхэдэ, уһа бүлэн асаржа хэрэглэхэ тухай асуудалые эндэ тустаар дурдамаар. Юуб гэхэдэ, тус фабрика часто түрүүшэ дээр 150 кубометр уһа хэрэглэхэ байһа бшуу. Харин заводой бүхыдөө хүдэлжэ эхилхэдэ, али тухай ехэ уһан хэрэгтэй болохо гээшэб!

...Байгал далайһаа эхилээд, Номгон океан хүрэтэрхи зайда энэ фосфадай хабсаһанда түрүүшынхиэ апатит лагдахань гээшэ. Завод хүсэндөө ороод байхада, Зүүн Сибириин ба Алас-Дурнын хизаарай хүдөө ажахые фос-

форно үтэгжүүлгээр хангаха юм.

Ингэжэл барилгашад, [...]

М. СИБИР[...]

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй социалис уялгануудые амжалтатайгаар бэелүүлгые политическэ талаһаа яажа хангахаб гэһэн асуудал КПСС-эй Хоринн районой партийна эхин болон цеховой организацинуудай секретарьнуудай үнгэргэгдэһэн семинарта зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь П. В. Бахаев элидхэл хээ.

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

Партиин райкомой промышленна таһагые даагша Р. Т. Казазаев партиин суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлгые хинан шалгаха асуудалаар суглаануудай анхаралые хандуулба. Тиихэдэ КПСС-эй райкомой пропаганда болон агитацин таһагые даагша В. Б. Балданов партиин организацинуудай социалис мүрысөөнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хүдэлмэри дээрэ тогтоһон байна.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, комсомолой партиин талаар хүтэлбэрилхэ асуудалаар партиин райкомой секретарь А. Д. Чимитов дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Семинарай түгэсхэлдэ эндэ суглаагшад дүй дуршалаа хамта абалсаба, уласхоорондын байдал лекци шагнаһан байна.

В. АБИДУЕВ.

ЗАСАГАЙ ЗУРГААНУУДТА

БАЙГААЛИ ХАМГААЛГА— БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани дээрэ «РСФСР-эй байгаалиие хамгаалха тухай» РСФСР-эй Хуулие сахиха талаар республикын Хүдөө ажахын министерствын ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар республикын хүдөө ажахын министрэй нэгэдэхи орлогшо Н. Н. ПЕРФИЛЬЕВ тоосообо.

Республикын Хүдөө ажахын министерство, мүн нютагай органууд, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд болон трестнүүд КПСС-эй XXV съездэй, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, байгаали хамгаалха тухай Хуулие бодотоор бэелүүлэн, газар ба байгаалиие хамгаалха, тэдэнэй баялигуудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулна [illegible] 120 ажахы газар сэлэлхэ, газарай хүрьһэ хамгаалха проектнүүд ба генеральна түсэбүүдтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудта 12,5 мянган гектар уһалагдадаг, 9,7 мянган гектар хатаагдаһан газар ашаглалгада оруулагдаа. Газарай хүрьһэ хамгаалха, газарые һайнаар ашаглаха тушаа асуудалаар научно-практическа конференцинүүд ба семинарнууд үнгэргэгдэнэ.

Тэрэнтэй хамта Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерство, районуудай хүдөө ажахын управленинүүд, колхоз болон совхозууд «РСФСР-эй байгаалиие хамгаалха тухай» РСФСР-эй Хуулие сахиха талаар олон дутуу дутагдалнуудтай. Газар ашаглаха тухай Хуулинуудые һайнаар сахихын түлөө хиналта үшөөл һула табигданхай. Зарим районуудта ажахынуудай талмайда предприятинууд, организацинууд дура зоргоороо эзэлэн абана.

Олон колхоз, совхозууд газараа һайнаар ашаглахын, хүрьһыень хамгаалхын түлөө зохид оролдоногүй, элдэб хүхэжүүлгэ багаар тараагдана.

Республикын научно-шэнжэлгын, туршалгын ба һургалай эмхи зургаанууд газарай хүрьһэ хамгаалха талаар өөрынгөө дурадхалнуудые ажахынуудта нэбтэрүүлхэ талаар ехэ эрмэлзэл оролдосо гарганагүй.

Олон ажахынууд ба лесхозууд тарияанай полинууд шадар һөөг модо һуулгаха хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулдаггүй байһаар.

Һүүлэй үедэ ган гасуурай боложо байбашье, тарялангай газар, нуга сабшалан уһалха хэрэг хаа хаанагүй һайнаар эмхидхэгдэнэ гэхын аргагүй. Жэшээнь, 1980 ондо 16 мянган гектар тарялангай газар, 10 мянган гектар сабшалан уһалагдаагүй үлэшоо. Зарим ажахынуудта уһа бүлэлгын нилээд станцинууд, уһа сэсэрдэг машинанууд һайнаар ашаглагданагүй.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада мелиоративна барилгада һомологдоһон мүнгэнэй 80 процентнь, культуртехническэ хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэнэй 70 процентнь ашаглагдаһан байна. Зарим мелиорацина барилганууд [illegible] лагдана.

Республикын Хүдөө ажахын министерство байгаали хамгаалха тухай РСФСР-эй Хуулие гүйсэд дүүргэнэгүй гэжэ тэмдэглэбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тус заседанида министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилхы тушаалтад олоор хабаадаа.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаар хүдөө ажахын министрэй орлогшо **Ф. Г. Бадеева**, республикын мелиорациин ба уһанай ажахын министр **Л. А. Санеев**, Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн **А. С. Аржанович**, республикын Верховно Соведэй хүдөө ажахын талаар комиссиин түрүүлэгшэ **Б. Н. Николаев**, республикын ой модоной ажахын министр **Н. Е. Шелковников** болон бусад үгэ хэлэһэн байна. Тэдэнэр «РСФСР-эй байгаалиие хамгаалха тухай» РСФСР-эй Хуулие сахиха хэрэгтэ дайралдадаг дутуу дунданууд дээрэ тогтохо зуураа, ажал хэрэгээ һайжаруулха тушаа үнэтэ дурадхалнуудые оруулба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов** заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаар Верховно Соведэй Президиум дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

ТЕАТР

АРАДАЙ ГАБЬЯА ТУХАЙ ҮГЭ

Х. НАМСАРАЕВАЙ нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическа театрай сценэ дээрэ публицистическэ жанрай спектакль энээнһээ урагша үсөөн табигдаһан байна. КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулан, Л. И. Брежневэй «Һэргэн хүгжэлтэ» гэжэ номой удхаар спектакль табигдаба. Тус номой гүн удхые сценэ дээрэ харуулха гээшэ угаа харюусалгатай хэрэг байгаа гэжэ хэлэхэ шухала.

Сценэ дээрэ гал дүлэнһөө харлашаһан, хахаршаһан хирписэ хана. Тэрэ ханада хоёр томо үүдэн... Сценын дээгүүр, наада хажуугаарнь һандарһан байдалай үлэгдэлнүүд — түмэр түдэгэ...

Спектакль эхилнэ. Артистнар «Һэргэн хүгжэлтэ» гэжэ номой хуудаһануудһаа гарсаһан мэтэ, авторай нэрэһээ гол ролиие гүйсэдхэгшэ С. Хажитов залда хандана:

—Намда, мүн минии нүхэдтэ, аргагүй харюусалгатай уялга даалгагдаба. Бидэ «Һэргэн хүгжэлтэ» гэжэ номой геройнуудһаа наһаараашье, түхэл маягаараашье яаха аргагүйондообди. Теэд тэдэ зоной залуу наһые, залан шууд зангые, амар заяагүй ажал ябуулгые болон бүтээһэн ажалайнь баатаршалгые харуулха гэнэбди. Тус номой авторай партиина хараа бодолоор зураглан харуулагдаһан тэрэ үеын байдалые бидэ сценэ дээрэ наадахамнай. Иигээд бидэ та бүгэдэнэй таниха, мэдэхэ хүнүүдэй — Ленинскэ партиин, гүрэн түрын болон олониитын ажал ябуулагшадай рольнуудые гүйсэдхэхэ бэшэбди, харин тэдэнэй хэһэн хэрэгые харуулха зорилготойбди. Тэдэнэй халуун зүрхэн, партиина абьяас хэһэн хэрэгтээ сүм зорюулагдадаг байгаа. Тэрэ үе сагууд бидэндэ үльгэр жэшээ боложо үгэнэ. Тэрэ үе сагууд манай Эсэгэ ороной омогорхол болоно!

Энэ хэлэгдэһэн үгэнүүд тус спектаклиие дали дээрээ үргэжэ, дүүрэтэрнь абажа ябана.

Спектаклиин гол удха юун болоноб? Дайнай һүүлээрхи хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ һандарһан байдалаа һэргээн бодхоохо үедэ эрэлхэг зоригто совет арадай харуулһан баатаршалга болоно. Энэ гол удхыень буряад драмын театрай коллектив яhала харуулжа шадана гэжэ һанагдана.

«Һандарһан ажахыгаа яажа һэргээдэг, яажа бодхоодог юм гэжэ зааһан тиимэ эрдэмэй һалбари, ухаа зааха ном үгы һэн, — гэжэ өөрынгөө ном соо Л. И. Брежнев бэшэнэ. — Агууехэ дайнай үнэһэн доро һоо ажахыгаа бодхоохо хэрэгтэмнай хамаг юумэн хуу түрүүшынхеэ, хуу шэнээр хэгдэхэ ушартай бэлэй».

Ухаа зааһан номууд байгаагүй. Энэ зүб. Зүгөөр гайхамшагта совет хүнүүд байгаа. Тэдэ һүурижаһан хуушан хэмжээнүүдые эбдэжэ, ажалай фронт дээрэ үльгэр жэшээ харуулдаг байгаа бшуу. Энэ спектакль соо юрын ажалшад олон. Юрын хүнэй ажалша гарнууд хадаа һандарһан ажахыгаа һэргээн бодхоолгын хүсэтэ Баатар болоно.

Эдэ хэд бэ? Ямаршье хүндэ хүшэр үедэ хэзээдэш нэгэ жэгдэ, номгон дарүү зантай, шог зугаада дуратай «Запорожсталь» заводой директор. Тус ролиие Буряадай АССР-эй арадай артист Г. Бутуханов гүйсэдхэнэ. Аргагүй һайн һайхан сэдьхэлтэй, өөрынгөө хэһэн хэрэгтэ ами наһаа үгэхөөр бэлэн «Стальмонтаж» управлениин начальник. Энэ ролиие РСФСР-эй габьяата артист П. Николаев наадана. Удаань уран гартай хүдэлмэришэд — трубомонтажник Иван Румянцев, такелажна хүдэлмэриин мастер Александр Чепига, үнэн сэхэ, залан шууд түргэн зантай, огсом Командор болон бусад болоно. Эдэнэй рольнуудые Б-М. Пурбуев, Буряадай АССР-эй арадай артист С. Рабсалов, Д. Бочкитоев, Д. Сультимов гэгшэд яhала һайнаар наадана.

ОТК-гай начальник Галина Ефимовнагай ролиие залуу актриса Балжит Очирова үнэншэмэ һайнаар гүйсэдхэбэ. Прораб Василисын ролиие Л. Балданова наадажа, амар заяагүй, эршэмтэй, сэхэ сэбэр сэдьхэлтэй, залан шууд зантай эхэнэрэй дүрые гаргажа шадаа гэлтэй. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй арадай артистка М. Зориктуева болон залуу актриса Л. Цыренова гэгшэд хүхюун зантай, үгэ хэлэндэ бэрхэ түрүүшын басаганай ролиие һанаһанда хүрэмөөр наадаа. Гүрэнэй комиссиин гэшүүн Смелянскаягай ролиие Д. Сангажапова Н. Токуренова хоёр үнэншэмэ һайнаар харуулаа. Мүн лэ үнэншэмэ хурсаар Н. Абидаева наадажа, котлонадзорой түлөөлэгшэ Голубь гэгшын ролиие гүйсэдхэһэн байна.

Теэд бүхы дээрээ спектакль ямар болооб? Сценэ дээрэ хүдэлмэришэ арад зоной суглуулагдамал образ гаргаха гэһэн зорилго табигдаһан байгаа. Тэрэ образ яhала гараа. «Запорожсталь» завод баригдаа, хүсэндөө ороо. Хүхюу хүгжэм ханхинана. Хүн зон хүлгөөтэй. Лозунг, листовконууд бии болоно. Спектакль тэрэ баярта үдэрые харуулжа шадана. Тиигээдшье буряад драмын театрай коллектив иимэрхүү спектакль ехэ табяагүй юм гэжэ хэлээ һэмди. Театрай артистнар хүн зоной һуудал байдал, хүнэй досоохи хүдэлөө харуулһан спектальнуудта ехэнхидээ наададаг гээшэ. Тиимэһээ публицистическэ жанрай спектальда наадахань тэдэндэ бэлэн бэшэ байгаа. Бага зэргэ халажа ядалга, юун ааб гэжэ һанаһан ябадал, режиссёрско фантазиин аалибтар байлга — эдэ бүгэдэ хамтаржа ерэхэдээ, сценэ дээрэ үйлын хүгжэлтые хүсэндэнь оруулжа хүсэд шадаагүй.

«Һэргэн хүгжэлтын» гүн гүнзэгы удха бидэндэ имагтал үнгэрһэн саг тухай хэлэнэ бэшэ, харин мүнөө үе саг ба ерээдүй руу харасыемнай шэглүүлнэ.

Тус спектакль дээрэ үшөө хүдэлхэ шухала. Илангаяа композициин, мизансценын, хүгжэмэй болон сценые туяарүулха асуудалнуудта дахин бусалтай. Эдэ бүгэдые һайн болгоо hаа, тус спектаклиин уран һайханай тала шууха байгаа. Тиигээдшье спектакль ажалай темэдэ үлүү ехэ анхарал хандуулаа. Тиимэһээ «Һэргэн хүгжэлтэ» гэжэ номой авторай образ хоёрдохи һуурида гарана.

Мүнөөдэр энэ спектаклиие хараад байхадаа, юун гэлтэйб? Залуу актёр С. Хажитов авторай ролиие харагшадта гол түлэб хүргэжэ шадана гэхэ хэрэгтэй. Авторай ролиин хүн талые, тэрэнэй ухаан бодолой гүн гүнзэгые, хүн зондо дуратай ба анхаралтай байлгые, партиина хүтэлбэрилэгшын бэлигые үнэншэмэ хурсаар гаргахын түлэ С. Хажитов роль дээрээ үшөөл хүдэлхэ ёһотой. Тиигээ hаа, тус спектакль харагшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулха аабза гэжэ һанагдана.

В. МУРУЕВА,
театр шэнжэлэгшэ.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

ХОДОДОО ЗОНОЙ ДУНДА

Энэ хүнэй ажалай стаж 37 жэлдэ хүрэнхэй. Парткомой секретаряар, рабочкомой түрүүлэгшээршье хүдэлөө. «Знание» бүлгэмэй районно эмхиешье толгойлһон байха. 1953 онһоо хойшо партиин гэшүүн.

Мүнөө Вил Николаевич Болдырев Үдын дунда һургуулида физикын багшаар хүдэлнэ. Тиибэшье урданайхидаал адляар үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг зандаа.

Лектор гээшэмнай нэгэ газартаа һуужа байдаг бэшэ, харин саг үргэлжэ холо ойгуур ябажа, улад зонтой уулзажа, партиингаа сэсэ мэргэн политикые, уласхоорондын байдалые тайлбарилһан лекцинүүдые уншаха зорилготой хүн ха юм.

Гэбэшье Вил Николаевич лекци уншаһаар гэртээ яарадаггүй юм. Шагнагшадни хэр намай ойлгобо хаб гэжэ тэдээнһээ һайса һуража абадаг заншалтай.

Малшадта ерэбэл, тэдэнэйнгээ ажалаар, һуудал байдалаар заабол һонирходог. Мүн В. Н. Болдырев багша һэн тула хүмүүжүүлгын, ажабайдалда социалис ёһо заншал нэбтэрүүлгын асуудалнуудта тон ехэ анхарал хандуулдаг. Сүлөө сагтаа, һүни орой болотор эдэбхитэй лектор номуудһаа хэрэгтэй жэшээ, баримтануудые бэдэрэн буулгажа, совет хүнүүдые, илангаяа эдир үетэниие, Һэрэлтэмэ һайхан оюун сэдьхэлтэйгээр, ажал хэрэгтээ эдэбхи түгэсөөр хандадаг болгохоор хүмүүжүүлхэ тухай бодомжолдог.

Удаадахи ошолгондоо, Вил Николаевичай удха түгэлдэр жэшээнүүдые баримталан, социалис ёһо заншалай һайн һайхан удха шанарыень элирүүлхэдэнь, шагнагшадынь гайхадагшье, баясадагшье, омогорходогшье юм.

В. ВАСИЛЬЕВ.

ЭБ НАИРАМДАЛАЙ БА УЛАСХООРОНДЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

АЮУЛТАЙ ЯБУУЛГАНУУДЫЕ ЗОГСООХО

Элитэ совет эрдэмтэ ба ниитын ажал ябуулагша, Терапевтнүүдэй бүхэсоюзна научна бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ, Терапевтнүүдэй уласхоорондын нэгэдэлэй гэшүүн, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин академик Фёдор КОМАРОВ АПН-эй корреспондент Василий МОРОЗОВТОЙ хөөрэлдэхэдөө, эб найрамдалай ба уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ совет эрдэмтэд-медигүүдэй оруулдаг хубита тухай иигэжэ хэлэбэ.

—«Врачнар социальна харюусалгын түлөө тэмсэлдэ» гэһэн американ олониитын эмхи США-гай шэнэ президент Р. Рейгандэ тусхай бэшэгээр хандаба гэжэ хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн. Ядерна зэбсэг бүтээлгые улам һүжэрөөхэ гээшэ уймар, бодомжогүй ябадал мүн гэжэ тоолонобди гээд бэшэг дотороо мэдүүлһэн байгаа. Фёдор Иванович, американ врачнарай иимэ мэдүүлгэдэ юу нэмэхэ байнабта?

— Капиталис дэлхэйдэ, нэн түрүүн Холбоото Штадуудта өөһэдтэнь ядерна зэбсэг эхи эмхигүйгөөр бүтээжэ байһан ушарһаа США-гай олониитын һанаагаа зобожо байһаниинь американ врачнарай бэшэг дотор элирхэйлэгдэнэ гээшэ ааб даа.

Пентагоной сэрэгэй һомолголнуудые саашадань ехэдхээ, түсэбүүд, бүри шэнэ түхэлэй ядерна зэбсэг, илангаяа нейтронно зэбсэг үйлэдбэрилжэ эхилхэ элдэб программанууд түрүү үзэлтэй олониитын һанаае зобооһониинь тон зүб. Юуб гэбэл, ядерна буу зэбсэгүүдэй айхабтар ехээр нөөсэлэгдөөд байһан үедэ эдэ бүгэдэ болоно бшуу. Тус асуудалаар бултанда эли мэдээнүүдые һануулһанай үлүү ёһотой. Гэбэшье нэгэ иимэ баримта тухай хэлэнгүй байхын аргагүй: иимэ аюулгай зэбсэгтэй оронуудай ядерна зэбсэгүүдэй хүсэн дүн хамта 50 миллиардһаа үлүүтэй тонно «юрын» тэһэрдэг зүйлнүүд болодог байна. 1945 ондо американ авиациин Хиросима ба Нагасаки дээрэ хаяһан бомботой сасуулхада, мүнөө бии байгаа ядерна буу зэбсэгүүдэй һүйдхэлтэ хүсэн 1,5 миллион шахуу иимэ бомботой адли юм. Тэрээгээр газар дээрэхи бүхы амиды юумые 15 дахин һалгаажа болохо бшуу!

80-аад онуудта орёо хүшэр байдалай тогтоод байхада, дан журоодэгшэ бүлэгөөрхидэй ядерна зэбсэг хэрэглэхэ дуран ехээр хүрэнэ гэжэ анхаралдаа абангүй байжа болохогүй.

Буу зэбсэгэй яаралтайгаар түхеэрэгдэжэ, ядерна дайнай аюулай тохеолдоод байхада, американ ба бүхы дэлхэйн олониитын һанаата боложо байһаниинь бидэ, совет хүнүүдтэ, дүтэшье, ойлгосотойшье.

Ядерна зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые болюулха талаар бодото алхамуудые бэелүүлхэ шухала гэжэ өөһэдынгөө правительствануудта эрилтэ таоихадаа, XX зуун жэлэй энэ бодолгүй тэнэг аашые болюулхын түлөө тэмсэхэдээ, түби дэлхэйн эб найрамдалта бүхы хүсэнүүд хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлжэ, ябуулгаяа шангадхаха зэргэтэй. Ямаршье хиналтагүйгөөр ядерна зэбсэг яаралтайгаар бүтээхэ ябадалые зогсоохо, иимэ зэбсэгэй нөөсэнүүдые хороохо, харин һүүлдэ тэрэниие огто лон үгы хэхэ гээшэ үнэн бодото, дэлхэйн арадуудай хүсэдэг эдэ аюулта ябуулгануудтай тэмсэхэ программа мүн болоно.

— Эб найрамдалые сахин хамгаалхын, шахардуу байдалые һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ совет олониитэ ямар хубитаяа оруулдаг гээшэб? Ядерна зэбсэг бүтээлгые саашадань һүжэрөөхэ гээшэ хүн түрэлтэндэ бодото дээрээ аюултай гэжэ дэлхэйн олониитын, элдэб оронуудай политическэ бүлэгөөрхидэй анхарал хандуулхын тула совет медигүүд юу хэдэг гээшэб?

— Хүн түрэлтэндэ, газар дээрэхи бүхы амиды байгаалида айхабтар ехэ аюул тохёолдуулдаг буу зэбсэг, нэн түрүүн ядерна зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые зогсоохо талаар совет олониитын нэгэ отряд болохо совет эрдэмтэд-медигүүд эдэбхитэйгээр оролдодог юм. Юуб гэбэл, бидэ, медигүүд, хүн бүхэнэй амин нашые үршөөн тахалнаа, ухаалэн аюулһаа абарха уялгатай гээшэбди. Тиимэһээ ядерна бомбын, элдэб түхэлэй ба элдэб зорилгоор хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд болон бомбардировщигуудай олон миллион хүнэй ами наһанда аюул тохёолдуулхада хайхарангүй, юушье хэнгүй байжа шадахагүйбди, тиигэхэ эрхэгүйбди.

Бидэнэй хабаадалсаһан дэлхэйн бүхы хуралдаануудта, тусхай конгрессүүд болон симпозиумуудта, элдэб оронуудай эрдэмтэдэй хоёр талын уулзалгануудта, гадаадын оронуудай врачнарта хандаһан нээмэл бэшэгүүд дотороо бидэ өөһэдынгөө һанал бодолые мэдүүлдэгбди.

Нёдондо жэл бидэ, совет медигүүд, «Ядерна дайн аюултай» гэһэн мэдүүлгын авторнууд—американ эрдэмтэдтэ зорюулжа, США бэшэг эльгээгээ һэмди. Тэрэ бэшэгэй мүрнүүд мүнөө болотор һанагдана. Советскэ Союзай мэдээжэ 60 гаран эрдэмтэдмедигүүд бэшэгтэ гараа табяа бэлэй. Тэрээн соо иигэжэ тэмдэглэгдээ һэн:

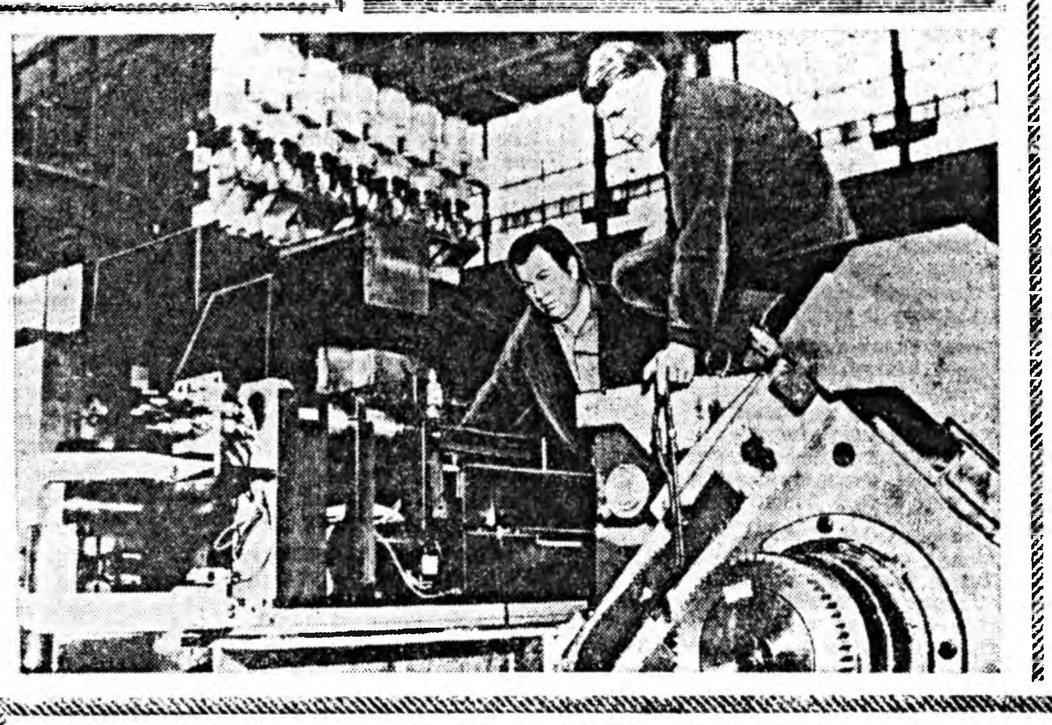
«...Бидэ, медигүүд, дайнай тохёолдуулдаг гасалан зоболон гээшые, манай үеын бэшэ олон хүнүүдтэ орходоо, бүри ехээр хараабди, үзөөбди. Ядерна дайн юун гээшэб гэжэ бидэ хэнһээшье үлүүгээр ойлгонобди».

А. Эйнштейн, Б. Рассел, Ф. Жолио-Кюри болон бусад мэдээжэ эрдэмтэд хорин табан жэлэй саада тээ тунхаглаһан Манифест дотороо хүн зон үндэһөөрөө үгы боложо магад гэжэ һануулаа һэн. Дэлхэйн олохон медигүүд тус Манифестын удха бодолые сүм дэмжэдэг байһан, мүнөөшье дэмжэдэг. Ядерна зэбсэгэй һүйд ехэтэй хүсэн мянга дахин ехэ болоо, харин тэрэниие хүсэндэнь хүргэхэ арга боломжонууд үзэгдөө дуулдаагүйгөөр үргэдөө бшуу.

Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха, бүхы оронуудай хоорондо, тэрэ тоодо СССР США хоёрой хоорондо амгалан ёһоор зэргэ оршохо гол ёһонуудта үндэһэлдэг харилсаае хүгжөөхын тула эрид шууд тэмсэхые батаар шиидэнхэй байһан тухайдаа американ эрдэмтэдтэ эльгээһэн бэшэгэйнгээ түгэсхэлдэ мэдүүлээ һэмди. Манай үе сагай эгээл түбэгтэй ба хойшолуулашагүй асуудал болохо — ядерна дайнай аюулые сараха асуудалые зүбшэн хэлсэхын тула хоёр талын уулзалга үнгэргэхэ тухай США-гай врачнарай дурадхалые бидэ баһал дэмжээ һэмди.

«Дэлхэй дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд һанаа зобоонгүй аргагүй. Үнгэрһэн арбан жэлдэ арадуудай болон гүрэнүүдэй хоорондо үгэ үгэеэ ойлголсохо, этигэхэ, амгалан ёһоной харилсаае хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан бүхы һайн юумые дай үүсхэгшэ, эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй ябуулганууд үгы хэхэ аюул ушаруулна. Аюултай буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ бүри аймшагтай боложо байна. Тэрэниие зогсоохо, хүн түрэлтэниие һүйд тодхорто оруулхагүй, шахардуу байдал һуларуулгые сахин хамгаалха, бата, үнэн зүб ба демократическа эб найрамдал тээшэ замаар саашадаашье дабшаха гээшэ эгээл һайн һайхан зорилго мүн болоно».

(АПН).

...ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пльзень хотын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ машина бүтээлгын «Шкода» гэжэ нэгэдэлэй заводой цех соо. Ураалай металлургнуудта шухала хэрэгтэй тоног түхеэрэлгэ хабсаргажа байна.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН саанаһаа • ТАСС • АПН •

БҮХЫ ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ АША ТУҺАДА

Эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлжэ байһан Москва тээшэ олон миллион хүнүүдэй һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл хандуулагдана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые бүхы оронуудта тон анхаралтайгаар шэнжэлнэ. Энэ түүхэтэ шухала документ — коммунизмын түлөө тэмсэлэй бодото манифест болоно, мүнөө сагай байдалые ленинскэ ёһоор гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлэн тайлбарилна, совет хүн тухай асари ехэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй байна, совет арадые агууехэ шэнэ илалта амжалтануудта зориг жуулна гэжэ мэдээсэлнүүд дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Энэ съезд бүтэмжэтэй, бөхеөн байгуулхы оршон байдалда, интернационализмын, дэлхэйн коммунистнуудай һаналаа нэгэдэлгын туг доро үнгэржэ байнхан гээд тэмдэглэгдэнэ. Л. И. Брежневэй элидхэл дотор дурадхагдаһан совет амгалан үүсхэлнүүд бүхы дэлхэй дээрэ асари ехэ һонирхол үүсхэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин элидхэл — бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байгаа марксизм-ленинизмын гайхамшаг документ мүн. Совет арадта, мүн амгалан тайбан ажаһуухые хүсэдэг бүхы хүн түрэлтэндэ эли тодо, холын хараата этигэл найдабари түрүүлнэ,—гэжэ Болгариин «Работническо дело» бэшэнэ.

Л. И. Брежневэй элидхэл уласхоорондын олониитын гол анхарал татаһаар. Юун дээрэнээ иимэ ехэ һонирхол үүсхэнээ гэхэдэ, социализм амжалтатайгаар байгуулжа байгша Октябриин Эхэ орон дэлхэйе шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ хубитаяа тон ехээр оруулна. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд коммунизм байгуулгын замаар Соведүүдэй ороной даошаха саашанхи зам зааха. Дэлхэйн арадуудай хуби заяанда гүн ехэ нүлөө үзүүлхэнь дамжаггүй. Л. И. Брежневэй элидхэл вьетнам арадта, мүн бүхы түрүү хүн түрэлтэндэ асари ехэ зориг бадаруулагша эшэ нүхэсэл болохо. Марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта тон үнэн байдагаа Ленинэй парти эли тодоор батлан харуулаа, — гэжэ Вьетнамай «Нян Зан» бэшэнэ.

(ТАСС).

СОЮЗНИГУУДАЙ ЗҮГҺӨӨ ДЭМЖЭГДЭХЭГҮЙ

НЬЮ-ЙОРК. «Филадельфия Инкуайрер» газетын һанамжын ёһоор, Түбэй Америкэдэ интервенци хэбэл, НАТО-гай талаар союзнигуудайнгаа зүгһөө США дэмжэгдэхэгүй, харин Латиин Америкын олохон гүрэнүүдтэй харилсаагаа муудхааха байха. Тиимэ байһыень юун гэршэлнэб гэхэдэ, Сальвадор тушаа США-гай баримталдаг политикые «тайлбарилхын» тула Баруун Европын ниислэлнүүдээр ябахаяа ошоһон захиргаанай дээдэ тушаалтай түлөөлэгшэдэй дэншэлгын буруу һүрэһэн ушар дээрэ хэлэгдэһые лаблан гэршэлээ гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Сальвадор худар США-гай интервенциин хэгдэбэл, дэмжэхэгүйһөө гадна, харин хүнтые засагтань үлөөхэ гэһэн Америкын һэдэлгэнүүдые эрид буруушаанабди гэжэ Баруун Европын олонхи союзнигуудынь ойлгуулаа. Никарагуагай директор Сомосые «абарха» гэжэ урагшагүйгөөр һэдэһэндээл адляар, Сальвадорой хархис засагай зайлашагүй уналгые Вашингтон саг зуураа хойшолуулха болоно гээд союзнигуудынь тоолоно. Энэ түбидэ хүсэрхэлтын политика баримталан бэелүүлнэ гэжэ Вашингтониие гэмнэдэг Латиин Америкын олонхи оронууд энэ асуудалаар мүн тиимэл хараа бодол баримтална.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДДЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

ВАРШАВА. Совет номуудай, плакадууд ба уран һайханай репродукциин выставкэ Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэдэ зорюулагдажа, эндэ нээгдээ. «Амгалан байдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туһада» гэһэн выставкэдэ табихын тула СССР-эй хэблэлнүүдэй эльгээһэн продукциинь дээжэнүүдэй удха ба гол хараа шэглэлые элирхэйлнэ. Ниитын-политическэ литературын таһагта хүн зон илангаяа олон байба. Совет коммунистнуудай ехэ хуралдаанай боложо байһан эдэ үдэрнүүдтэ совет арадай ажабайдал ба ажалай туйлалтанууд, СССР-эй эб найрамдалта гадаадын политика, социалис ба коммунис байгуулалтын талаар КПСС-эй түүхэ ба дүй дүршэл Польшодо онсо һонирхол үүсхэнэ.

ЗҮҺЭ ШАРАЙ БАРИМТАЛАН ГАЗААШАЛГА БА АПАРТЕИДЫЕ БУРУУШААНА

ЖЕНЕВЭ. Хүнэй эрхэ хамгаалха ООН-ой комиссиин сесси апартеидые, зүһэ шарай баримталан газаашалгые үндэһэ болгодог үзэл бодол буруушааһан, мүн Намибиин өөрынгөө байдал өөрөө тодорхойлхо ба бэеэ даадаг болохо тухай шиидхэбэринүүдые баталан абаһан байна.

Олонхи делегадууд (США-гай, ФРГ-гэй ба Англиин түлөөлэгшэдһөө бэшэн) Намибиин арадай өөрынгөө байдал өөрөө тодорхойлхо ба бэеэ даадаг болохо эрхые хамгаалха, ЮАР-та эсэргүү экономическа хорилто хэхэ тухай шиидхэбэри дэмжэжэ, дуугаа үгэбэ.

Хүнэй эрхэ хамгаалха комисси хүн түрэлтэндэ харша гэмтэ ябадал — апартеидэй засагтай холбоогоо огтолон болюулхыень ЮАР-тай үшөөл харилсаатай байһан оронуудые Хүнэй эрхэ хамгаалха комисси уряална гэжэ шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ. Тэрэшэлэн Кубын дурадхаһан, ЮАР-ай хархис засагтай харилсаа холбоотой уласхоорондын корпорацинуудай ябуулгада һаад хэхэ зорилготой үрэ түгэс хэмжээнүүдые хараалха гэһэн шиидхэбэриин проект һайшаагдаа.

ДЕПУТАДУУДАЙ ЭРИЛТЭ

РИМ. Сальвадортохи хёмороое политическэ амгалан гуримаар шиидхэлгэдэ туһа хүргэхэ, түбэй Америкын гүрэнэй арад зондо тохёолдоһон аюулта ушарые сараи зайсуулха эрилтэтэйгээр Италиин парламентын 55 депутат правительствадаа хандаба. Хүсэ хэрэглэлгын, мүрдэлгэ хэһээлгын, сохилго наншалгын ба граждан зониис олоор хюдалгын түлөө харюусалга дааха, тэндэхи алууршан этэгээдүүдые холодуулха гэһэн бэшэг депутадууд оруулна.

МҮРДЭЛГЭЕЭ УЛАМ ШАНГАДХАНА

НЬЮ-ЙОРК. Урдань Пакистанай засаг баридаг байһан, Арадай партиин 100 шахуу гэшүүд Пакистанда баригдажа хаагдаба гэжэ ЮПИ агентство Исламабадһаа мэдээсэнэ.

Демократи һэргээхын түлөө хүдэлөө зогсоохые оролдон, эсэргүү партиин эдэбхитэй гэшүүд ба студентнэрые сэрэгэй засагаархид дахинаа мүрдэжэ, гэрдэжэ захалба. Исламабадай, ороной бусад городуудай университедүүд болон колледжинүүд хаагдаа. Зарим хото, тосхонуудтахи полицида сэрэгэй түхэлтэй эмхидхэлнүүд нэмэжэ эльгээгдэбэ.

Американ шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор, арад зоной социально-экономическа байдалай муудаһантай, хархис ябуулгын дэбэргэдэһэнтэй дашарамдуулан, дураа гуталгын дахин һүжэрхэһөө айһан сэрэгэй засагаархид иимэ мүрдэлгэ гэрдэлгэнүүдые хэжэ байна.

ЛОРДНУУДАЙ ПАЛАТЫЕ БОЛЮУЛХА ТУХАЙ

ЛОНДОН. Англиин лейборис парти түрүү хараа бодолтой хуулиин проектнүүдые парламентын баталан абалгада һаад ушаруулдаг, хуушарһан зургаан гэжэ лорднуудай палатые болюулха дурадхал оруулба. Лейбористнуудай хүтэлбэрилэгшэ М. Фут партиин Национальна гүйсэдкомой заседани дээрэ энээн тухай мэдүүлээ.

Бүхы наһан соогоо байхаар томилогдодог Англиин парламентын дээдэ палатын гэшүүд парламентаар дамжан гараһан, таарамжатай реформонуудые хэхэ тухай элдэб хуулинуудые нэгэнтэ бэшэ буруушаан болюулдаг гү, али документнүүдэй удхые хубхай хооһон болгоһон заабаринууд оруулагдаба.

ВСНП-гэй САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИТЕДЭЙ СЕССИ

ПЕКИН. Бүхэхитадай 5-дахи зарлалай Арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай саг үргэлжын комитедэй сесси эндэ нээгдээ. Арадай ажахын хүгжэлтын түсэбүүдые тааралдуулха тухай, 1981 оной гүрэнэй бюджет тухай элидхэл; бүхы орон дотор уезднэ шатын сэхэ һунгалта үнгэргэхэ хүдэлмэри тухай элидхэл; Лин Бяогой ба Цзянь Цинай «контрреволюционно бүлэглэлнүүдэй гол гэмтэдэй» хэрэгые сүүдээр хараһан тухай элидхэл; бусад тогтоолнууд ба томилолгонуудые баталха асуудал сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

ПОЭЗИ

Энэ хуудаһанда уншагты:

- КПСС-эй XXVI СЪЕЗДДЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН ШЭНЭ ПОЭМЭ.
- ҮБГЭН ХҮГЖЭМШЫН ҮРЭ ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР.
- ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ХЭЛСЭГДЭБЭ.

„КОММУНИС ПАРТИЯА МАГТАЯ!"

Н. В. ХАЛБАЕВ

Ямаан хүхэ толгойтой, шурбэгэр буурал, һахалтайшье һаа, сэбэр сэмсэгэрээр хубсалһан үбгэжөөл гэртээ телевизорээ табижархёод, үнэн зүрхэнһөө үгэлэн, зугаалан һууна. Хөөрэхэ зүйлынь — Коммунис партиин XXVI съезд.

— Һуха телвизорээ табяад һуунам... Ехэ һонин. Баяртай, хүхюутэй байнам. Байдал һуудалнай саашаа бүри һайжархань. Ганса басагатай, гурбан хүбүүтэйб. 12 ашатайб. 4 гушатайб. Эдэмни бултааран мүнөөшье, хожомшье, хэзээдэшье Эхэ Совет орондоо, Коммунис партиингаа анхарал туһаламжаар хододоо жаргалтай, һайн һанханууд ябахал. Коммунис партияа нэгэ наһандаа магтажа, дуулажа ябаһан хүм. Мүнөө һаяхан шэнэ дуу зохёогооб, — гээд тэоҳэрхэн хабтаһан сооһоо үнэхөөрөөшье шэнэ саарһан дээрэ бэшэгдэһэн нотонуудтай «Коммунис түрэл партиин XXVI съезд» гэһэн гаршаг нэрэтэй дуу харуулба.

Энэ хэн бэ гэбэл, буряад профессиональна хүгжэмэй эхин дээрэ байлсаһан, «пионернүүдэй» нэгэн Николай Васильевич Халбаев гээшэл даа. Мүнөө 78 хүрөөшье һаа, амар миин һуужа шаданагүй. Шэхэндээ аппарадаа углаад, хуураа шударалгатай, матаар аяга, улхан табагһаа эхилээд нарин дархаяа хэлгэтэй зандаа.

1933 ондо Буряад орондо граммофон, мүн граммофонно пластинканууд анха түрүүн бии боложо, «Хүрин зандан», «Набша сэсэг», «Самолет» гэһэн дуунуудай зэдэлһые наһажаал хүнүүд һанана бээз. Тэдэнэй хүгжэмэйнь партиие Николай Халбаев хуур, суур дээрэ наадажа үгэһэн юм. «Хүрин зандан» соо Коммунис партияа арад зомнай магтадаг бшуу. Иигэжэл хүгжэмшэн Халбаев түрэл парти тухайдаа магтаал-дуунайнгаа цикл эхилээ юм.

«Анха түрүүн өөрөө яагаад хүгжэмшэ болоо һэмта?» — гэжэ асуухада, хубиехалай урда тээхи багашуулай байдал, хуби заяан харюу хөөрөөн сооһь элихэнээр харагдажа, гаража ерэнэ. Долоо наһатайхан Няхуулай (нигэжэ нэрлүүлдэг һэн ха) нэгэтэ зун хүршэтэн Доржо Шаглаевайдаа орой үдэшэ ороходонь, тэрэ Доржо гэдэг хэрэнһээ ерэһэн байба; хараһаар байтарнь, хутагаар суур дархалаад, айхабтар гоё аялга-хухалга наадажа оробо. Няхуулайхашье тэрээндэнь «няалдашаба».

— Намда үгыт. Бусаагуужаб, — гэбэ һэн ха. Гэрэй эзэн һамган: «Үгэ, үгэ», — гэжэ, үхибүүнэй һанаа дүүргэхын хойноһоо оролдоо. Сууртай болоһон Няхуулайшье олзын ехэ олзотой, баяртай юумэн гэртээ хүрэхүнгэдэн ошоо һэн ааб даа... Үнөөхи суураа үлеэжэ туршаба. Теэд абяан гаража үгэбэгүй. Хургаднаншье һүхэ дамжан хүдэлбэгүй. Тархиингаа дүйрэтэр, тэдэнэйнгээ бүрхэтэр, хэдэн үдэр соо үлеэбэ. Бури ямаршье абяан гарахаяа болишобо ха. Һүүлдэ мэдэхэдэнь, тэрэ суурынь шиигтээд хатахадаа, үлеэдэг газараараа хаха буушаһан байгаа ха юм. Үнөөхи үбгэжөөлдөө тэрэ дахин хандажа, үбэлдөө наадажа туршахын тула: «Эбдэхэгүйб, — гэһэн тангаригтайгаар хэдэн олон суур гэртээ асараа һэн ха.

— Теэд лэ хойто зуниинь эшхэрдэг абяа гаргажа һураа һэм, — гэжэ үбгэжөөл мүнөө домоглоно.

Баһа нэгэ ушар гэхэдэ, Улан Харитонов гэдэг хүршынгөө хуур дээрэ буугай дари хэдэг байһан, дүрбэн булантан сан түмэр банка дээрэ моринои һүүл татажа хэһэн ганса хүбшэргэйе шүлһөөрөө норгодожо ерээд, хөө үрөөд, «сэгээ зугаа» ханхинуулхадань, наймахан наһатай Няхуулай ямараар гайхаа һэн бэ! Тэрэ тиишэ ходол ошодог болобо. Өөрөө тон тиимэ банка олоод, хуур дархалба. Һула табяад шудархадань, абяа гараһан аад, хургаараа дарахадань, болишохо юм. Хүншье заажа үгэхэ бэшэ. Тэрэ суур хуур хоёр дээрээ нилээд зобожо, арайхан наадажа һураа һэн ха. Бури һайнаар наадажа һураха хүсэлтэй байһан тула нютагай үбгэжөөлэй хэлсэшээр гурбан харгын бэлшэр дээрэ һарын забһарта, һуниин 12 часта ошожо хуурдажа туршаһан намтартай.

Революциин урда тээхи бага наһанайнгаа зоболон гэршэлһэн иимэрхүү, бэшэшье һонирхолтой ушаралнууд тухай тэрэ үе сагта үхибүүдэй абьяас бэлигээ эдлэхэһээ байтагай һурахашье аргагүй байһан нимэ хуби заяан тухай Николай Халбаев уяран һагад дурдаба. Тиигээд Совет засаган мандахада, хүгжэмшэн болохо наһанайнгаа нангин үг зорилгынгоо бэелһэн тухай үльгэр домог болгон, үнэн зүрхэнһөө баясан хөөрэхэ юм. 1929 ондо Улаан-Үдын искусствын техникум дүүргээ. Буряад-Монголой АССР-эй хүгжэмтэ драматическа театрай симфоническа оркестртэ, 1932 ондо виолончель дээрэ наадаа. 1933 ондо оркестрэй хоёрдохи скрипкэ дээрэ наададаг байгаа. 1933 онһоо ното дахан наадажа, дуу бэшэжэшье захалаа. Тэрэл жэлдэ, Буряад-Монголой АССР-эй байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойдо зорюулжа, залуухан поэт Цэдэн Галсановай үгэ дээрэ «Комсомол арюухан соломнай» гэһэн дуу бэшээ юм. Тэрээнинень бүхы республика дотор дуулалдаа һэн. Баһа уран зохёолшо Аполлон Шадаевай үгэ дээрэ бэшэһэн «Самолет» гэжэ дуунь хэн мэдэхэгүй хаб! Үшөө олон зохёолнуудынь үргэн Буряад орон дотороо сууряатаһан юм. 1936 ондо Буряадай делегациин бүридэлдэ оролсожо, Москва ошоһон, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден абаһан, 1940 ондо Буряадай искусствын түрүүшын декадада хабаадалсаһан юм. Тиихэдэ тэрэнэй дархалһан бүтээһэн инструментнүүд дээрэ хэды олон хүгжэмшэд наадаа гээшэб!

Эхэ орондомнай харата муухай фашис харсагануудай халдан добтолходо, Николай Васильевич хууранһгаа орондо буу барижа, Совет Армиин зэргэдэ жагсаһан, дайн байлдаанда ороһон юм. Тэндэһээ бусажа ерээд, үнэхэнэ хүгжэм хуурһа намнэжа ороо. Буряадай АССР-эй Соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэ солодо хүртэһэниинь оройдоошье гайхалгүй. Пенсидэ хорёод жэлэй саана гарабашье, хуур, хүгжэмөө орхёогүй, анханһаа эхилээд, бэшэһэн дуунуудаа мүнөө суглуулжа, нотонуудыень буулгажа, заһабарилжа байнхай. Улаан-Үдэ хотодоо пенсионернүүдэй «Магтаал» гэжэ ансамбль анха түрүүн байгуулалсаһан хүн. Арбаад жэлэй наана Барилгашадай клубта арбаад пенсионернүүдые суглуулан, дуу дуулуулжа, хуур дээрэ наадажа һууһыень олохон хүнүүд һанана бэзэ. Мүнөө тэрэ «Магтаал» яһалал магтуулжа байна ха юм. «Арадай ансамбль» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоо...

— Урдань һаа, бургааһан суураа барьяад лэ, үлэшэхэ байгааб. Хуби заяандаа, Коммунис партидаа мүнөө ходол баяртайб. Һанаһандаа хүрөөб. Үнэржөөб, баяжааб. Партиимнай съезд боложо, хүн зомнай ехэл баяртай, омогтой байна гээшэ, — гээд Николай Васильевич өөрынгөө дархалһан дарагар шара бэетэй хуур гаргажа ханхинуулба:

> **«Хуһан, хуһан модоной**
> **Холбоо набшаһынь гайхая.**
> **Коммунизмдаа хүтэлһэн**
> **Коммунис партияа магтая».**

Р. ЦЫБИКОВ.

Дамба ЖАЛСАРАЕВ,
Буряадай АССР-эй арадай поэт

МАНАЙ БАМ

Байгал-Амарай магистраль,
Байдалаймнай магистраль...
Дуута домогто Сибириин
Дуулим сэлгеэн дайдаар,
Нарата дэлхэйдэ гансахан
Нангин Байгалай хажуугаар,
Багжагар ногоон хушануудай
Баглагар майхан доогуур,
Асата эбэрээ дэлгэһэн
Арьяал бугын дуун соогуур
Байдалай шэнэ һудаһан —
БАМ-ай һудаһан сохилхол,
Барагдашагүй эршээрээ
Бата мүнхөөр сохилхол!

Юрэнхы баатарай бэшэ,
Юрын бидэнэй гараар
Хүбшэ мэтээр татагдаһан
Хүнхинэмэ булад замаар
Сахилгаан үүдхэ поезднууд
Сагтай урилдан зуралзахал,
Далайһаа далай хүрэтэр
Далайсаа эршэдхэл шуумайхал!

Сүл тайга, Сүмбэр уулые
Сум харбаһан рельснүүдэй
Метр, километр бүрине
Минута, секундаар хуоаржлан,
Үүдээ сэлиһэн тоннельнүүдые
Үндэр дохёогоор амаршалан,
Мүрөө тодоһон хүүргэнүүдтэ
Мөөрын хүгжэм бэлэглэн,
Ойн оазис станцинуудта
Олоной мэндэ дамжуулан,
Хүлэгэй хүлэг поезднууд
Хүсөө мэдүүлэн табилуулхал,
Хизаарһаа хизаар хүрэтэр
Хиталзан шэнхинэн соерүулхал!..

Сараа мургүй тайгада
Самсаал сабшан байхадамнай,
Хүр саһан соогуур
Хүл алдан ябахадамнай,
Энэ һайхан зураглал
Элихэнээр харагданал!

Зоной хэрэг бүтээсэтэй —
Зураглал бэшэ, бодото БАМ
Зурганой нэгэ хубида
Зурын байхал үглөөдэр...
Зүгөөр БАМ-ай түүхэ
Зохёогдоно мүнөөдэр.

Түмэн жэлдэ хүрэ хүрэһөөр
Түмэрһөө бэхи болоһон,
Хара шоройһоо бэшэ,
Хатуу шулуунһаа бүрдэһэн,
Хүнэй хүл үзөөгүй,
Хүсэд тоо хэмжүүргүй
Хүбшэ, тайга, дайдын
Метр бүхэниие, үгы! —
Мэтн хэлэнэ бэшэбди —
Сантиметр бүхэниие
Сабшан дайлан абанабди.
Унама шуурган соогууршье
Урагшаа үсэд дабшанабди,
Хүйтэнһөө яһан янгинашьег, —
Хүлһөө аршан хүдэлхэбди.

Тэмээнэй бүхэндэл тобойжо,
Тэнгэри туласа бодоһон
Тэрэ хэрэм хабсагайе
Түмэн баабгайн эшээлмэ
Тэгшэ газар болгонобди.
Түйдтэй жалга нүхые
Тэрэ тэгшэ газартай
Тэнсүүрилхэ болонобди.
Тиимэ түбэгтэй ажал
Тэмсэлэй нэгэн бэшэ аал?!

Шулуу бута сохиходоо,
Шулуунтай тэмсэнэ бэшэбди, —
Шулуунай булад хатууе
Шуһа мяхандаа шэнгээнэбди.
Шадал зориг, шандааһаа,

Шадабари, тэсэбэриеэ
Шангадхаха гээшэмнай
Шанга тэмсэлэй илалтал!

Шулуун мүльһэн хоёрые
Шүдөөрөө малтаа бэшэш һаа,
Шүдөө хабиран оронобди —
Мантан, хүсэн түгэлдэр

Машинануудай эршэ
Манай балсан, нервэтэй,
Тархи хүл хоёртойл.
Таһаршагүй холбоотойл.

Түмэр булад тэнсэнгүй
Түрүү оньһон техникэ
Хүнһөө түрүүн эсэжэ
Хүлһөө буунa заримдаа.
Харин бидэнэр тиихэдэ
Халаандаа жагсаһан зандаалд
Дураараа шэлэһэн ажалдаа
Долоон голтой болонхойлди.

Машинануудай бэшэ,
Манай оньһон механизм —
Залуу задарюун бэемнай, —
Залиршагүй хүсэлнай,
Оншотой уран гарнай,
Омогтой халуун зүрхэмнай —
Далан дабхар дабаае
Дабажа гарана бэшэ аал даа?!

Габшагай энэ ажалайнгаа
Гайхамшагта охёор,
Эршэ түгэс тэмсэлэй
Элшэ түгэс халуугаар —
Мүнхэдөө сэбдэг байһан
Мүлюун хооһон газарые
Мүнхэдөө һалбаран байхыень
Мүнөөдөө гэдхээнэбди!

2.

Уран хурса сатираар
Урбайтараа хадхуулбашье

Урданайхяараа мещанин
Урбуулан харана дэлхэне.
Хара амяа харагша
Хайшаа холо ошохо һэм —
Дулаан хүнжэл дороһоо
Дууһанда һэжэглэнхэй.

Мүнөөш углуу шанаагаар
Могойн шиигшанаан шэнги
Муухай шэбэнээн гаранги:
«Баһа юунэй шууяан бэ?
БАМ ошобо гэлсэнэ гүт?
Үнөө һайн дураараа?
Үгы даа! Орхигты!
Обоо олзын хойноһоо
Оноо гэжэ мэдэгты!»

Яшаг тэрэ мещангуудта
Ямар харюу үгэлтэйб? —
Яба ерэг, солхооб эндэ бия,
Яһала хүрэмөөр, юу хэлэхэб:
Яба ябаһаар арьбажаха
Процент коэффициентнүүдтэй

Теэд, сэхыень хэлэхэдэ,
Тэрэ нэмэлтын шэгнүүри
Тиимэш хүнгэн бэшэл даа.
Арад зоной нюдэнэй
Алдашагүй бүридхэл
Ажебайдалыемнай гэршэлнэ:
Бүридхэл — хүсөө зангидаад
Бүтүү тайгада добтолһоной,
Бүридхэл — шүдөө зуугаад
Бүхы хүйтэ гаталһанай,
Бүридхэл — хабдатараа
Боргооһондо хазуулһанай.
Бүридхэл — найгатараа
Бордоһондо сохюулһанай.
Бүридхэл — хэрэгтэй хадань
Бүхэли сүүдхээр хүдэлһэнэй,
Бүридхэл — хүндэ бүринь
Бүри шангаар дабшаһанай...

Улаан мяхаараал мэдэһэндээ,
Үнэн үүнь хэлэнэбди:
Мещангуудай солхооб
Манай түхэриг хоёр,
Тэмээ амаан хоёртол,
Тэнсэшэгүй илгаатайл!

Зүгөөр мүнгэнэй хойноһоо
Зүдхөө зүдэрөө бэшэбди. —
Зүрхэнэй, үнэн зүрхэнэйнгөө
Зүдхэмжөөр энэ ябанабди.
Этигэнэ гүт даа, болино гүт —
Энэ дайда, энэ тайга,
Энэ суута дуута Байгал,
Эдэ хуша хасуурнинууд,
Нэд гэмэ хүйтэн,
Нюдэ ялбама наран,
Хаража ханашагүй тэрэнги.
Амсажа садашагүй алирһан,
Мүр мүрөө нэнгэлэһэн
Мүнхэ ногоон хүбшэнүүд,
Мүнгэн шэнгеэр яларһан
Мүльһэн сагаан орьёлнууд,
Хүнтэндэ хүрэшэгүй
Хүхюун хүүюур уһан,
Халуунда хайлашагүй
Хатуу хүр саһан —
Эдэ бүгэдэ бидэнэрэй
Эльгэ зүрхэ татанал даа.

Этигэнэ гүт даа, болино гүт —
Эгээл орёо бэрхэшээлнүүд
Замаа шэлэн байһан
Залуу бидэнине дууданал.
Бэрхэшээлнүүдые дабажа,
Бэеэ туршаха хүсэл
Зангаа олон байһан
Залуу бидэнине хүтэлнэл,
Хуу байг лэ хүсэдөөрөө:
Холо һаа, хүсэд холо,
Хүйтэн һаа, хүсэд хүйтэн,
Хүндэ һаа, хүсэд хүндэ!
Эгээл шанга экзамен
Энэ мүнөө үгэнэбди —
Эрын тулга һэшхэлдээ,
Энэрхы эхэ, эсэгэдээ,
Эрэлхэг ахамад зондоо,
Энхэ Совет орондоо!

Ороной хизаар бүриһөө
Омоглон ерэһэн бидэндээ
Арад зон, өөртөө шэнгеэр,
Анхаран, найдан этигэнэл.
Шуһата дайнда сухаряагүй,
Шударгы ажалда тунхаряагүй
Аха үетэнэй жэшээгээр
Агуу Партиин даабарине
Хубиин хэрэг болгожо,
Хуу бүрин дүүргэхэбди.

Түбиин нэгэ тунгада
Түрүүшын мүр гаргахаһаа,
Олон һайн мүрнүүдэй дундуур
Онсо өөрынхеэ орхихоһоо
Орон дэлхэй дээрэмнай
Ондоо һайхан юун байхаб!

Түүхэ нэгэнтэй БАМ-аарнай
Түрүүшын поезд шэнхинэхэдэ
Ами наһыемнай шэмэглэмэ,
Аша гушадамнай гэрэлтэмэ
Зүрин ехэ омогорхол
Зултандамнай соносхохол!

Олзын хойноһоо?.. Өөһэдтөө
Олзо бэдэрээ бэшэбди, —
Олоной баяжахын түлөөдэ,
Ороной бэхижэхын түлөөдэ
Унаһан малгайгаа абангүй,
Улам урагшаа зоринобди!..

Умпагар улаан нюураа
Уршагад гүүлэжэ байгаад,
Далдабшын саанаһаа мещанин
Дахяад шалиха шинганаха:
«Дан хөөрүү гоё үгэл!»

Дээхэнүүр абтабашье һэг
Дэмы хэлэгдэһэн бэшэ.
Сэльхэл сооһоо бурьялһан
Сэбэр дээжэ үгэнүүд

Үндэр һайхан удхыень
Үлэншэн ойлгохо гэбэл,
Үндэр һайхан сэдьхэл,
Үнэн зүрхэн хэрэгтэйл!
Мүлхидэг хорхой — далигүй.
Мүн тэрээн шэнгеэр,
Үнөөхи мещангуудта
Үндэр гэхэ юун байхаб!

Байгал шэнги тунгалаг
Байдалаймнай намтар
Элдэб дулаан газарханаар
Эшээндэ шэнгеэр шургаһан
Эрэ доргон мещангуудта
Эрид сохисо болог лэ!

3.

Юрэнхы баатарай бэшэ,
Юрын бидэнэй гараар
Хүбшэ мэтээр татагдаһан
Хүнхинэмэ булад замаар
Сахилгаан үүдхэ поезднууд
Сагтай урилдан зуралзахал,
Далайһаа далай хүрэтэр
Далайсаа эршэдхэн шуумайхал.

Тэрэ үеын пассажирнууд —
Тэдээн тухай юундэшьеб
Һанагдаадхиба гэнтэ —
Һажан байтараа тэдэнэр
БАМ гэжэ дууламсаараа,
Байраһаа һард бодоодхихол,
Соггой, хүл хөөрсэг болон
Сонхонуудаар шагаалдахал.

Хуурай мүшэрэй дүүрэһэндэл,
Хөөрэлдөөн дүрд гэхэл.
Дүүрэн вагон, зүгын гэртэл,
Дүүен, саашаа гүйлгэхэл.

Наһажаал нэгэн хэлэхэ:
«Намда талаан тохёолдожо.
Бараг байһан дээрээ
БАМ-ай дүрөө дүрөөлбэлби!»
Элир нэгэн халаглаха:
«Энэ талаам буруутаа —
Бага балшар гүүлэһээр,
БАМ барилсажа үрдибэгүйб!»
БАМ-да байһан нүхэрэйнгөө
Бардамшагаар хөөрэһые
Басагадай нэгэн дабтаха —
Өөрөө ябаһан шэнгеэр
Өөрсэ һонёор зугаалха.
БАМ бариһан дүтынхид
Баранда шахуу олдоодхихол:
Аха, дүү, хүбүүн, басаган,
Анда нүхэр, танил хүршэ...

(Түгэсхэлынь хожом гараха)

„МҮНХЭ НОГООН ХАСУУРИ"

Уран зохёолшо Ардан Ангархаевай иимэ нэрэтэй роман Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбоондо уржадэр зүбшэн хэлсэгдэбэ. Шүүмжэлэгшэ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Дугар-Нимаев, уран зохёолшод С. Цырендоржиев, Д. Эрдынеев, Л. Тапхаев, Г. Раднаева, Г. Дашабылов гэгшэд шүүмжэлхы һанамжануудаа хэлэбэ.

«Мүнхэ ногоон хасуури» яһала барагаар сэгнэгдэбэшье, үшөө бага зэргэ заһабаритай, авторынь роман дээрээ хүдэлхэ ёһотой гэжэ заагдаа.

Ц. ГАЛАНОВ.

Гүн тайгын оёорто...

Д. НИМАЕВАЙ фотоэтюд.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо зохеолшодой хамтын суглаан уржадэр болобо. Тус суглаан дээрэ иимэ асуудалнууд харагдаа гэбэл:

1. КПСС-эй XXVI съезддэ зорюулагдан, Хэжэнгын райондо үнгэргэгдэһэн литература, искусствын үдэрнүүдтэ зохёолшодой бригадын хабаадалгын дүн.
2. Уран зохёолшодой холбоондо залуушуултай ябуулагдадаг хүдэлмэри тухай.
3. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной шэнэ гэшүүдые абалга.

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшо Ч.Р. Н. Намжилов түрүүшын асуудалаар элидхэл хэбэ. Хэжэнгэ ошоһон уран зохёолшод районой хүн зониие соёлой талаар хангаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбоон болон уран зохёолшодой бригадын гэшүүд КПСС-эй Хэжэнгын райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Уран зохёолшодой холбооной партийна организациин секретарь, литературна консультант Л. Д. Тапхаев хоёрдохи асуудалаар элидхэл хээ. Зохёохы ажалтай залуушуултай ябуулагдадаг хүдэлмэриие һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлэн, Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбоон горитой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Һүүлэй үедэ арбан дүрбэн хүн СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд болгогдон абтаа. 1979 ондо залуу шүлэгшэдэй согсолбори буряад хэлэн дээрэ хэблэгдээ. 1981 ондо залуу шүлэгшэдэй ном ород хэлэн дээрэ, мүн залуу шүүмжэлэгшэдэй ном эгээл түрүүшынхеэ хэблэгдэхээр хараалагдана. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд болоодүй табяад хүн 1—3 номтой.

Байгша оной мартын 24—25-най үдэрнүүдтэ залуу уран зохёолшодой XI конференци зарлагдахаар хараалагдаба. Тус конференци дээрэ 20-ёод залуу шүлэгшэд, 10 гаран прозаигууд зохёолнуудаа зүбшэн хэлсүүлхэ.

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. Дамдинов гурбадахи асуудалаар үгэ хэлэжэ, залуу уран зохёолшодой, шэнэ долгиной саг үргэлжэ нэмэжэл байһанда урмашан байһанаа мэдүүлбэ.

Прозаик Сергей Бухаев, залуу шүүмжэлэгшэд Татьяна Очирова, Эрдэн Уланов гэгшэд СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүндэ абтахаар нэгэн дуугаар зууршаагдаһан байна.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

МҮНӨӨДЭР — ҮГЛӨӨДЭР

Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордондо мүнөөдэр үдэрэй хоёр чаһаа КПСС-эй XXVI съезддэ зорюулагдаһан уран һайханай коллективүүдэй республиканска харалга үнгэргэгдэхэ. Үдэшын долоон чаһаа «эсэгэнэрэйнгээ замаар» гэһэн үдэшэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Ажалай Улаан тугай ордено авиационно заводой «Рассвет» гэжэ соелой ордондо мүнөөдэр үдэрэй 2 чаһаа «Сэрэгшын үдэрнүүд» гэһэн уулзалга үнгэргэгдэхэ. Үдэшэндөө залуушуулай зугаа наадан.

Ленинэй ордено мяха-консервын комбинадай соелой ордондо мүнөөдэр үдэрэй гурбан чаһаа «Пионернүүдтэ алдар соло» гэһэн хүүгэдэй утренник, үдэшэндөө дискотека үнгэргэгдэхэ юм. Үглөөдэр «Огонек» гэһэн хүүгэдэй ансамблиин коллективэй республикын харалга үнгэргэгдэхэ. Үдэшэндөө хатар, танца.

Түмэр замайхидай соелой ордондо үдэшын 7 час 30 минутаһаа КПСС-эй XXVI съезд тухай мэдээсэл, удаань дуу, хүгжэмэй ансамблиин концерт, үглөөдэр КПСС-эй XXVI съезддэ зорюулагдаһан хүүгэдэй хүгжэмэй табадахи һургуулиин һурагшадай тоосоото концерт.

Улаан-Үдын экскурси болон аяншалгын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэд болон училищи, техникумүүдэй һурагшад Петровск-Забайкальск, Красноярск, Бабушкин хотонуудта, Новоселенгинск тосхон, Котокель нуурай эрьедэхи аяншалагшадай баазада ошожо амарха, сэнгэхэ болоно. Энээнһээ гадна, авиационно заводой, хүдөө ажахын институдай, Онохойн комбинадай бүлэг хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд, техникүүд, алба хаагшад Улаан-Үдэ хотын түүхэтэ газарнуудтай танилсаха болоно.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ БАМ-ай хүдэлмэрилэгшэдэй үбэлэй VI спартакиада үнгэргэгдэжэ эхилбэ. Түрүүшын үдэр эндэ хоккей наадалгаар мүрысөөнүүд болохо. Мүн эндэ конькигаар хо...

ПРАВДА БУРЯТИИ

1-2-3-4-5-дахи нюурнуудта. «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд». «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезддэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын ба гадаадын политикын талаар ээлжээтэ зорилгонууд» гэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл тухай КПСС-эй XXVI съездын резолюци». «КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон тушаа КПСС-эй XXVI съездын Тогтоол». «КПСС-эй программын шэнэ найруулгые бэлдэхэ тухай КПСС-эй XXVI съездын Тогтоол». КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэри тухай информационно мэдээсэл. «Л. И. Брежнев Г. Гусагтай уулзаба» — ТАСС-ай материал. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» — 1981 оной февралиин 27-до СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Тихоновэй хэһэн элидхэлэй эхин. Нүхэр Н. А. Тихоновэй хэһэн элидхэлэй үргэлжэлэл.

Зургаадахи нюурта. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари, корреспонденци, статьянууд.

САГАН УЛАРИ

Сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Зарим нютагуудта багахан саһан орохо, һулахан бордоһолхо. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэр 10—15, зарим нютагуудта 22 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэжэ бүрхэлгэтэй байха, шииг тон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 11—13 градус хүрэтэр хүйтэрхөөр багасаамжална.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 10.45 — «Бидэнэр коммунизм байгуулнабди». КПСС-эй XXVI съезддэ зорюулагдаһан Бүхэсоюзна уран һайханай выставкэһээ репортаж. 11.20 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» (М) — СКА (Ленинград). 2-дохи ба 3-дахи үенүүд. 12.30 — «Хүн. Газар. Юртэмсэ». 13.15 — «Спортлото». 9-дэхи тираж». **Улаан-Үдэ.** 13.25 — «Соелой һонин» (буряадаар). **Москва.** 14.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 14.15 — «Пластилиновый ёжик» — мультфильм. • **Улаан-Үдэ.** 14.30 — «Арадай уран бүтээл» гэһэн телевизионно фестиваль. Хойто-Байгалай район (үнгэтэ). **Москва.** 15.30 — **«КПСС-эй XXVI съезд дээрэ».** 16.30 — Үхибүүдтэ. «Мандат» — уран һайханай фильм. 18.00 — Арадай хатарай коллективүүдэй концерт. 19.00 — Морин спортоор СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө. 19.30 — **«КПСС-эй XXVI съезд дээрэ».** 20.00 — «Бүхы сэдьхэлһээ». Горький хотодохи автозаводой хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга. 22.00 — «Время». 22.45 — Морин спортоор СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө. 23.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.45 — «...кел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа. 13... Үхибүүдтэ. «Волшебная дуга» — мультфильм. **Москва.** 13.25 — «Эр...таж». Ород арадай уран тээл. **Улаан-Үдэ.** 14.00 — «Т... бэшэгүүдээр». **Москва.** 14.30 — «Мэ...аад, юрэ бусын юумэн».

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Н-00369. Заказ № 50. Индекс 5801.